

دانشگاه
صنعتی

شاهرود

شماره اول

مهر و آبان 1403

نوبان

نشریه اقتصادی انجمن علمی دانشجویی اقتصاد

پیامبر دروغین

نوشتاری نقداگین بر اندیشه های مارکس

صفحه 4

نوبان

صاحب امتیاز: انجمن علمی دانشجویی اقتصاد دانشگاه
صنعتی شاهرود

مدیرمسئول و سردبیر: آرمین کاویانی

مدیر اجرایی: امیررضا اصغر زاده

مشاور انجمن: سرکار خانم دکتر عاطفه مزینانی

هیات تحریریه (به ترتیب حروف الفباء):

عطیه اشرفی

ابوالفضل جورابچی

پوریا حکیم پور جهان آبادی (مدیر تحریریه)

محدثه ذاقلی (نویسنده آیامیدانید؟)

علی سبزی

محسن فرخنده عمل اقدم

امیر حسین فولادی وندا

هدیه قاسمی

ساراحمد زاده مطلق (نویسنده داستانک)

باتشکر از: خانم هانریحانه مرادی، عارفه روحی، فاطمه دهدار و

آقای مهرشاد چاقری که ما را در جمع آوری این نشریه

همراهی کردند.

طراحی و صفحه آرایی:

آرمین کاویانی (طراح جلد و چینش داخلی)

علی کرابی

ویراستاری:

آرمین کاویانی

فرهاد محسنی

نشانی مجله: شاهرود-دانشگاه صنعتی

شاهرود

تلفن: ۰۲۳۳۲۳۹۲۲۰۴

نشانی اینترنتی: www.shahroodut.ac.ir

پست الکترونیک: arminkaviianii@gmail.com

واتساپ و تلگرام: ۰۹۱۰۶۱۶۹۰۱۵

سخن مدیر مسئول و سردبیر

نشریه اقتصادی نوسان با افتخار و تلاش جمعی از دانشجویان رشته اقتصاد دانشگاه صنعتی شاهرود به وجود آمده و به طور مستمر در جهت ارتقای سطح علمی و آگاهی اقتصادی مخاطبان خود گام بر میدارد. این نشریه با هدف انعکاس جدیدترین مطالب و پژوهش‌های اقتصادی و ایجاد بستری برای تبادل نظر و اندیشه‌های اقتصادی در بین دانشجویان و اساتید، در تلاش است. جایگاهی ویژه در میان نشریات دانشگاهی برای خود باز کند. این نشریه تلاش دارد تا با ارائه مقالات علمی و پژوهشی در حوزه اقتصاد، به افزایش دانش و آگاهی دانشجویان و اساتید کمک کند و بستری مناسب برای تبادل ایده‌ها و نظرات علمی فراهم آورد. همچنین، با توجه به نیازهای جامعه و بازار کار، تلاش می‌کند تا مطالب کاربردی و به‌روز را در اختیار خوانندگان قرار دهد. دانشگاه صنعتی شاهرود به عنوان یک نهاد علمی و آموزشی معتبر، همواره حمایتگر و مشوق دانشجویان خود در راه‌اندازی و پیش‌برد پروژه‌های تحقیقاتی و نشریات علمی بوده است. ما در نشریه نوسان به اهمیت و نقش کلیدی دانشجویان در تولید علم و دانش باور داریم و امیدواریم با استمرار این تلاش‌ها، بتوانیم گام‌های موثری در پیشرفت علمی و اقتصادی جامعه برداریم. از تمامی دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی که ما را در این مسیر یاری رسانده‌اند، کمال تشکر را داریم و امیدواریم با همت و همکاری بیشتر، به دستاوردهای بزرگ‌تری دست یابیم.

ارادتمند

آرمین کاویانی (مهرماه ۱۴۰۳)

فهرست

۲ سخن سردبیر و اعضاء

۸

اقتصاد سنجی

۳ فهرست

۱۰

هدفمند سازی یارانه ها

۱۴ تاثیر هوش مصنوعی بر اقتصاد

۱۸ دموکراسی - استبداد

۲۲ مالیات چیست؟

۲۵ چند مقاله کوچک

۳۱ لغت نامه اقتصادی

۴ پیامبر دروغین

۶ آدام اسمیت

پیامبر دروغین

نوشتاری نقد آگین بر اندیشه‌های مارکس

علی سبزی

آیا میدانید؟

آیا میدانید ضرب سکه در ایران از زمان هخامنشیان آغاز شد و اولین سکه در این دوره با نام دریک و توسط یک کماندار حکاکی شد.

آیا میدانید به طور عامیانه به چیزهای بی ارزش پشیز گفته می‌شود. اما پشیز، نام سکه‌هایی هستند که در زمان ساسانیان ضرب شده و جنس آن از فلز مس و برنز بود.

آیا می‌دانید تورم در کشور ونزوئلا در سال ۲۰۱۹ ده میلیون درصد بوده است! به عقیده اقتصاددانان، حکومت ضعیف، فساد اداری و سیاست‌های نادرست رئیس‌جمهور این کشور، نیکولاس مادورو و رئیس‌جمهور سابق، هوگو چاوز، تورم افسارگسیخته و تعطیلی کسب‌وکارها را به دنبال داشته است. این فشارها تا حدی بوده که کشور را به زانو درآورده است.

مارکس اندیشمند، جامعه‌شناس و منتقد بزرگ سرمایه‌داری لجام گسیخته قرن نوزدهمی تاثیر بسیار خیره‌کننده‌ای بر جهان اجتماعی پس از خود گذاشت. مارکس پیامبری بود که وعده بهشتی زمینی را به کارگران سرتاسر جهان داده بود و شعار وحدت‌بخش آنان نیز در مانیفست کمونیست طنین انداز شده بود: **کارگران جهان متحد شوید!**

معرفت شناسی مارکس:

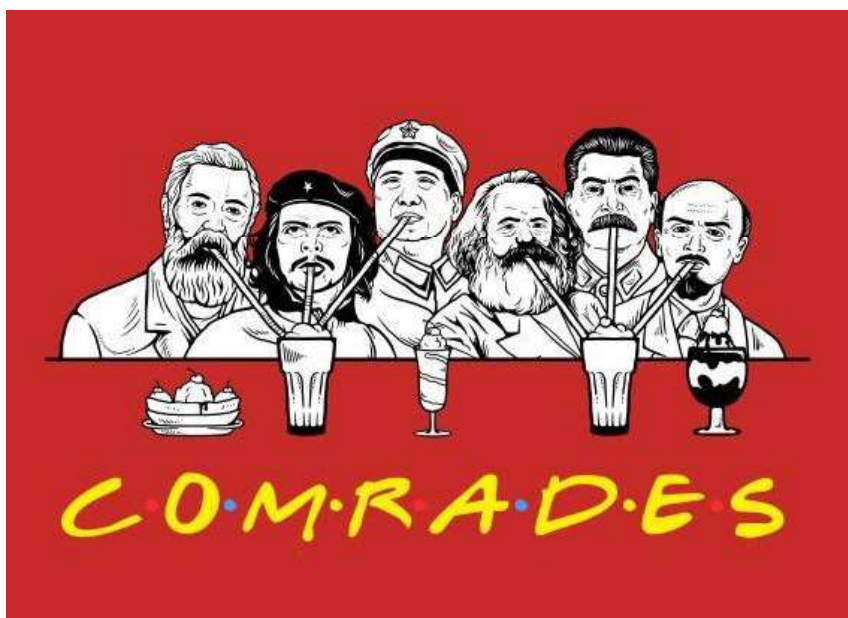
مارکس تاریخ جوامع بشری را تضاد طبقاتی می‌دیده است، نبرد پرولتاریا و بورژوازی! و منشا این اختلافات را در توزیع ناعادلانه ثروت می‌دانست.

نگاه مارکس به فهم تاریخ نگاهی ذات‌گرایانه بوده، او ذات و یا جوهر تاریخ را دیالکتیک ماتریالیسم می‌دانست و بر این اساس که جوهر تاریخ عبارت بوده از تحقق تضاد نیروهای مادی که به سمت غایتی در حرکت هستند.

به قول هگل پدر معنوی مارکس تاریخ جهانی مسیر و مقصدی دارد که تابع عقل مطلق می‌باشد. هگل نظریه دیالکتیک تاریخی خود را به گونه‌ای تبیین کرده بود که انگار تاریخ سیر مشخصی دارد همچون الگویی از پیش تعیین شده.

برای مثال اکثر مارکسیست‌های قرن بیستمی بر این باور بودند که دیالکتیک تاریخی حکم می‌کند که بعد از نظام‌های استبدادی که در جهان وجود دارند نظامی بر مبنای جمهوریت برپا خواهد شد که لازمه آن انقلاب می‌باشد.

مارکس که دیالکتیک هگل در امور ماتریالیستی و مادی تاریخ را صادق می‌دانست با انطباق آن به جامعه‌ی سرمایه‌داری می‌گوید که مرحله سرمایه‌داری (تز) لزوماً پرولیتاریای (آنتی تز) خود را به وجود می‌آورد. گذار از سرمایه‌داری به دوران پرولتاریا همان نفی-نفی است که مارکس به انقلاب تعبیر می‌کند پس انقلابی بودن فرمان تاریخ می‌باشد!

علی سبزی

دانشجوی کارشناسی مهندسی آب
دانشگاه صنعتی شاهرود

پیامبر دروغین؛ نوشتاری نقد آگین بر اندیشه‌های مارکس

علی سبزی

آیا میدانید؟

رشوه، یکی از پدیده‌های مالی در رایج دنیا امروز است. سالانه مبلغ یک تریلیون دلار رشوه در جهان داده می‌شود. کشورهای دانمارک، نیوزلند و فنلاند سالمترین و کشورهای سومالی، سودان و کره شمالی هم بیمارترین اقتصاد را دارند.

آیا میدانید مردم آلمان حسابگرتترین و مردم یونان و لهستان ولخرج ترین مردم اروپا هستند

حال بیایم اصول دیالکتیک مارکسیستی را تبیین کنیم:

اول، وابستگی فعال میان قسمت‌های مختلف واقعیت وجود دارد؛

دوم، همه چیز در حال شدن دگرگونی بی‌وقفه می‌باشد؛

سوم، حرکت و شدن ماده آفریننده چیزهای تازه است؛

چهارم، امر واقعی متضمن تضاد درونی است؛

پنجم، مارکسیست‌ها از تضاد در ایشیا و اندیشه‌ها و بی‌ثباتی ناشی از آن

ویژگی موقتی بودن حقیقت را نتیجه می‌گیرند.

انتقاد از دیالکتیک مارکس:

مهمترین ایرادهایی که به این نظریه وارد است عبارتند از:

۱. اگر هر چیزی و هر امری ضاد خود را می‌آفریند پس باید مارکسیسم هم تضاد خود را بیافریند پس این نظریه برعکس ادعای طرفدارانش قطعی و ثابت نیست دیالکتیک ماهیتاً مباحثه و گفت و شنود است و نیاز به طرف مباحثه دارد بنابراین مخالف مفهوم نظریه تک بتی و مونیستی است.

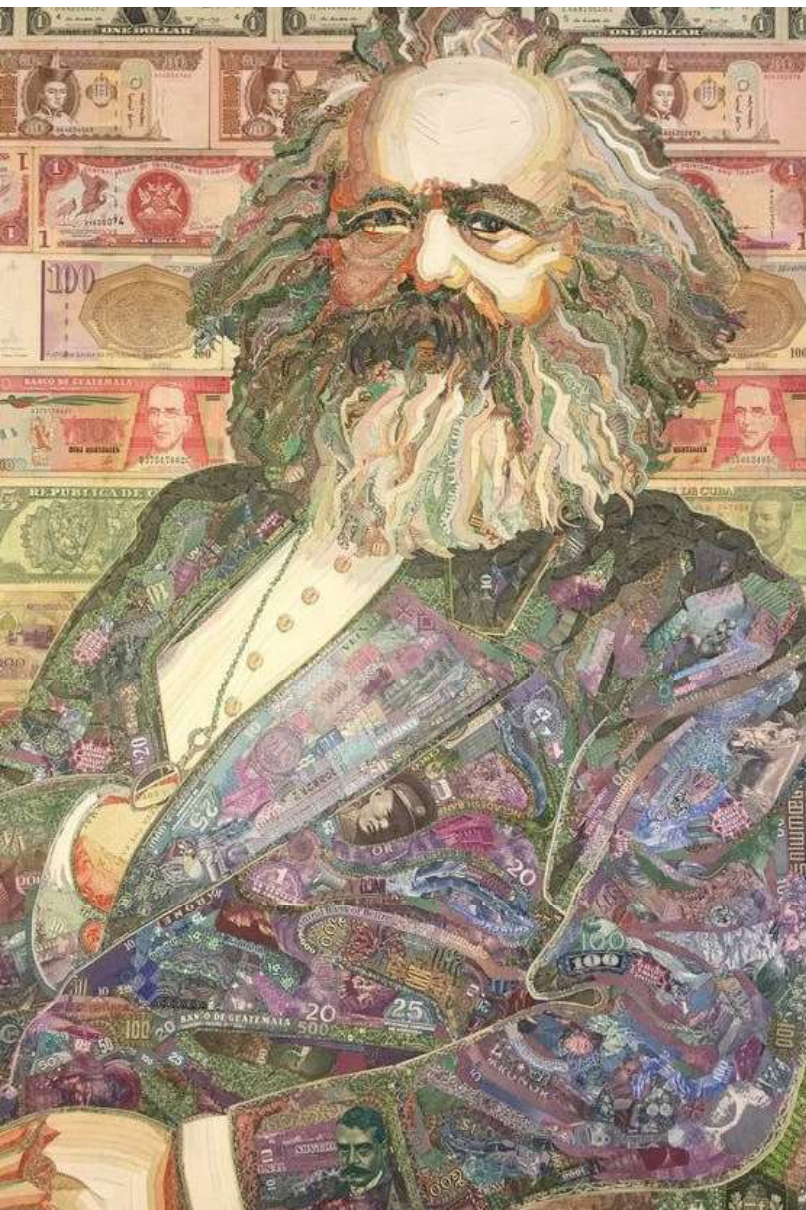
۲. هر اختلافی به معنای تضاد نیست در اجتماع جز اختلافات طبقاتی تلافی‌های دیگر هم هست که گاه به تضاد می‌کشد.

۳. در اجتماع تضاد به صورت سفید یکدست یا سیاه یکدست وجود ندارد حتی در دل سرمایه‌داری وحشی آمریکا آزادی سیاسی به گونه‌ای وجود دارد.

۴. ماکسیسم با اتکا به ماتریالیسم فلسفه هگل را وارونه می‌کند بی آنکه متوجه باشد که از معکوس کردن غلط لزوماً درست به دست نمی‌آید آنچه به دست می‌آید ایده آلیسم وارونه می‌باشد در نتیجه تولید در اندیشه هگل جایی ندارد.

نتیجه:

نظریه‌های مارکس گرچه مشکلات زیادی به همراه داشته و نتایج عملی سیاسی - اقتصادی مخربی را نیز به یدک می‌کشد اما انتقادهای او از شیوه سرمایه‌داری لجام گسیخته و بهره‌کشانه در قرن بیستم توانست تاثیر بسیار عمیقی بر پیکره شیوه تعاملات اقتصادی در دهه‌های بعد خود بگذارد و آن را نسانی‌تر از قبل بکند.

آدام اسمیت

که بود؟ و چه کرد؟

هدیه قاسمی

نظریه احساسات اخلاقی که هیچ ربطی به اقتصاد ندارد را خلق کرد و در همان سال دانشگاه گلاسکو عنوان دکترای قوانین را به اسمیت اعطا کرد. آدام اسمیت در سال ۱۷۶۳، پس از دریافت پیشنهاد تدریس خصوصی برای یکی از اشراف زمانه خود-دوک بوکلو- از دانشگاه استعفا داد و خانواده بوکلو را به مدت سه سال در سفری به اروپا همراهی کرد. او در طی این سفرها در کشور فرانسه، با چهره های سرشناس آن روز ها مانند تورگو، ژان ژاک روسو، ولتر و به ویژه فرانسوا کنه، رئیس مکتب فیزیوکراسی آشنا شد. وی پس از پایان مسافرت نگارش کتاب ثروت ملل را آغاز نمود که این نگارش ۱۲ سال طول کشید. او در نهایت مامور عالی رتبه گمرک اسکاتلند و رئیس دانشگاه گلاسکو شد. در زمان حیات آدام اسمیت، این کتاب به زبانهای دانمارکی، فرانسوی، آلمانی، ایتالیایی و اسپانیایی ترجمه شد. آدام اسمیت هیچ گاه ازدواج نکرد و با مادرش زندگی می کرد. او بالاخره در سال ۱۷۹۰ دیده از جهان فرو بست که به علت تاثیرات انقلاب فرانسه، مرگ او در چشم هیچکس مهم نیامد. آدام اسمیت و اقتصاد

از آدام اسمیت به عنوان پیشگام در اقتصاد سیاسی و پدر علم اقتصاد مدرن یاد می شود. او همچنین از نظریه پردازان اصلی نظام سرمایه داری مدرن به شمار می رود.

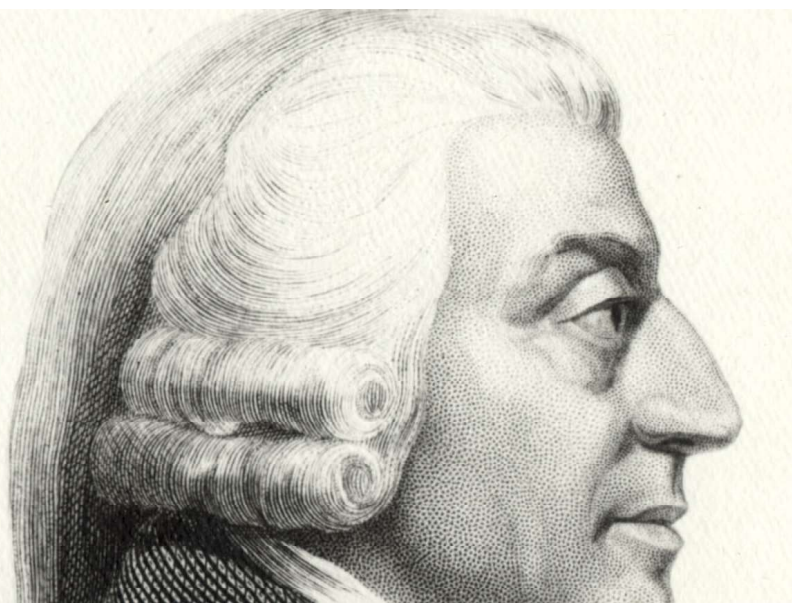
آثار اسمیت:

همانطور که گفته شد اسمیت ۲ کتاب به نام های نظریه عواطف اخلاقی و ثروت ملل را نگارش کرد. نظرها در مورد این ۲ کتاب متفاوت است. برخی این دو کتاب را هم جهت با یکدیگر و برخی آن ها را ناقض یکدیگر میدانند. برخی عنوان میکنند که اسمیت به گفته هایش در (نظریه عواطف اخلاقی قلبا باور نداشته و با نگارش آن میخواست جایگاه خود را به عنوان استاد فلسفه اخلاق تثبیت کند. اما به گمان برخی دیگر نه تنها کتاب اول از روی مصلحت نوشته نشده بلکه اساسا بررسی درباره ماهیت و علل ثروت ملل بسط و تعمیم نظریه عواطف اخلاقی در دیگر جنبه های رفتار آدمی است. کتاب ثروت ملل یکی از نخستین کتبی است که به بررسی جامع ماهیت ثروتمندی یک ملت

آدام اسمیت در سال ۱۷۲۳ در اسکاتلند در شهر کرک کالدی (kirakaldi)، در نزدیکی ادینبورگ انگلستان دیده به جهان گشود. او پسر یک مشاور حقوقی برجسته و ناظر گمرک در منطقه فایف اسکاتلند بود. پدر او پس از مدتی کوتاه درگذشت. اسمیت در ۴ سالگی توسط کولی ها دزدیده شد اما با پیگیری های عمومیش به آغوش خانواده بازگشت. او در دوران کودکی عموما در مشقت و بیماری بود.

آدام در سن پانزده سالگی وارد دانشگاه گلاسکو شد و به تحصیل فلسفه اخلاق زیر نظر فرانسویس هاچسن پرداخت. او در یک دوره سه ساله در دانشگاه آکسفورد حضور داشت و بعد از آن تحصیل را رها کرد و به شهر خود بازگشت. وی در حدود سال ۱۷۵۰ دیوید هیوم را ملاقات کرد که یکی از نزدیک ترین دوستان او شد.

او در سال ۱۷۵۱ به سمت استادی دانشگاه گلاسکو منصوب شد و به تدریس درس فلسفه اخلاق پرداخت. تدریس و سخنرانی او به طور گسترده ای شهرت یافت و دانشجویانی را از سراسر اروپا جذب کرد. سخنرانی های او حوزه های اخلاق، بلاغت، فقه و اقتصاد سیاسی یا «پلیس و درآمد» را در بر می گرفت. اسمیت در سال ۱۷۵۹ اولین اثر عظیم علمی اش به نام

میپردازد و موضوعاتی چون تقسیم کار، تولید و بازار آزاد را مورد پژوهش قرار میدهد. آدام اسمیت یک مدافع اقتصاد آزاد، تجارت آزاد، تحرک آزاد نیروی انسانی و کالاها آزادی عملکرد بازار بود. او در کتابش به تقسیم کار، پول، ارزش و قیمت، توزیع درآمد، تراکم سرمایه و توسعه اقتصادی، نظام فئودالی و تحول آن به نظام سرمایه‌داری، نظام‌های گوناگون اقتصاد سیاسی و نقش دولت میپردازد.

ایده‌های ترویج شده توسط اسمیت در ثروت ملل توجه بین‌المللی را برانگیخت و عاملی محرک در تکامل از ثروت زمین-پایه به سمت ثروت ایجاد شده توسط روش‌های تولید خط مونتاژ بود که با تقسیم کار ممکن شد. آدام اسمیت برای نشان دادن اثربخشی این روش از مثالی برای کارهای مورد نیاز تولید یک سنجاق استفاده کرد.

اگر قرار بود یک نفر ۱۸ مرحله لازم برای تکمیل کارها را انجام دهد، فقط می‌توانست تعداد انگشت شماری سنجاق را در هفته بسازد. با این روش، اگر ۱۸ کار از طریق خط مونتاژ توسط ۱۰ نفر تکمیل شوند، تولید به هزاران سنجاق در هفته خواهد رسید. اسمیت استدلال کرد که تقسیم کار و تخصص در نتیجه باعث رونق می‌شود.

به طور کلی آدام اسمیت در طول زندگی خود، نظریه‌ها و پژوهش‌های علمی زیادی در رابطه با اقتصاد انجام داده است که تا کنون نیز از نظریه‌های اوان در دانشگاه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی استفاده میشود.

اقتصاد سنجی

عوامل موثر بر ارزش افزوده صنایع دورقمی ایران طی سال های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۸

هدیه قاسمی پوریا حکیم پور جهان آبادی

ما در این گزارش تاثیر سه عامل نرخ رشد نیروی کار، نرخ رشد سرمایه و نرخ رشد تکنولوژی را بر نرخ رشد ارزش افزوده برای صنایع ۲ رقمی ایران بررسی میکنیم.

روش محاسبه در این گزارش از روش اقتصاد سنجی حداقل مربعات معمولی استفاده شده است. تمامی متغیرهای ما معنادار بوده به طوری که رشد متغیرها به شدت بر ارزش افزوده صنایع دو رقمی تاثیر میگذارد. هر سه متغیر مستقل ما تاثیر مثبت داشته اند.

بیشینه نظری این گزارش طبق نظریه تولید کاب داگلاس میباشد. تابع تولید کاب داگلاس (COBB_DOUGLAS PRODUCTION FUNCTION) رابطه بین ستانده و نهاده های تولید را مدل سازی میکند. این تابع برای محاسبه نسبت ورودی ها به یکدیگر برای تولید کارآمد و تخمین تغییرات تکنولوژیکی در روشهای تولید استفاده میشود. این تابع شامل ۲ نهاده ورودی شامل نیروی کار و سرمایه برای تولید کل صنعت است.

ارزش افزوده (value added): معیاری برای سنجش عملکرد مالی شرکت براساس ثروت مازاد است که با کسر هزینه سرمایه از سود عملیاتی (بعد از کسر مالیات) محاسبه میشود. ارزش افزوده اقتصادی با عنوان سود اقتصادی هم شناخته میشود و فرمول محاسبه آن سود مالیاتی بعد از کسر مالیات منهای سرمایه است.

نیروی کار (work force): نیروی کار یک جامعه عبارت است از تمامی افرادی که بر اساس قانون در سن اشتغال قرار گرفته اند. سرمایه گذاری (investment): به معنای اختصاص دادن پول برای چیزی با انتظار سود و منافع از آن در آینده است. بهطور دقیق تر سرمایه گذاری تعهد پول یا سرمایه برای خرید وسایل یا دارایی های دیگر، به منظور به دست آوردن منافع از آن است.

تکنولوژی (technology): مجموع تکنیک ها، مهارت ها، روش ها و فرآیندهایی که در تولید کالاها یا خدمات یا تحقق اهداف مانند تحقیقات علمی استفاده میشود. تکنولوژی از تقسیم ستانده بر نهاده است.

طبق محاسباتی که با روش حداقل مربعات معمولی و توسط نرم افزار EViews انجام دادیم، اطلاعاتی بدست آمد که آن را خلاصه وار و به صورت نیمه تخصصی، که قابل فهم و درک برای همه باشد، ارائه میکنیم.

با توجه به مطالب ذکر شده مدل اقتصاد سنجی تحقیق حاضر به صورت زیر میباشد:

$$F(\text{value added}) = (\text{work force, investment, technology})$$

تجزیه و تحلیل:

قبل از برآورد مدل عواملی باید مورد بررسی قرار بگیرد:

- تعیین ایستایی بودن مدل که معمول ترین روش آزمونی که مورد استفاده قرار میگیرد آزمون ریشه واحد و مانایی میباشد. برای رد فرض در این آزمون باید سطح معناداری آن ها از ۰,۰۵ کمتر باشد. طبق برآورد ما تمامی متغیرهای ما در سطح مانا میباشند و مدل ما ایستا شد. یعنی تمام متغیرهای ما در همان سال مربوط به خودشان بیشترین تاثیر را دارند و از مقادیر گذشته خودشان اثر نمیپذیرند.
- در داده های پنل دیتا ابتدا باید روش تخمین مشخص شود که آزمون مورد استفاده آن آزمون تشخیص مدل است که به دو روش انجام میشود:

استفاده از روش تلفیقی: در این روش مقاطع همگن فرض میشود.

استفاده از روش پانل: در این روش مقاطع غیر همگن فرض میشود. این روش شامل ۲ نوع تخمین میباشد.

الف: روش اثرات ثابت (F-LIMER)

ب: روش اثرات تصادفی (HAUSMAN)

با توجه به آنچه گفته شد در ابتدا لازم است روش برآورد مشخص شود که برای این کار از آزمون f-limer استفاده میکنیم.

Effects Test	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری
نتایج بدست آمده	2.170497	(22,365)	0.0019
Cross-section Chi-square	48.072275	22	0.0011

چون سطح معناداری بدست آمده کمتر از ۰,۰۵ بوده است بنابراین مدل ما pooled است و نیازی به برآورد آزمون HAUSMAN نمیباشد. تخمین مدل پنل و تفسیر نتایج:
 • معنا دار بودن مدل و متغیرها:

جدول شماره ۱

متغیر	ضرایب آلفا و بتا	انحراف معیار	آماره تی	معنا داری
work force	-0.000116	0.001715	-0.067366	0.9463
investment	1.000474	0.001312	762.3906	0.0000
Tecnology	0.001011	0.001363	0.741654	0.4588
C	0.011556	0.007925	1.458081	0.1457

جدول شماره ۲

ضریب تعیین	0.999988
معنا داری مدل	0.000000

با توجه به جداول بالا مشاهده میکنید نتایج حاصل از معنادار بودن مدل رگرسیون بیانگر این است که با توجه به مقدار و سطح معناداری آماره f بدست آمده میتوان نتیجه گرفت کل مدل معنادار میباشد.

در این مدل ضریب تعیین (R^2)، ۹۹ درصد است. ضریب تعیین معیاری است که رابطه میان متغیر مستقل و وابسته را تشریح میکند. با این حساب میشود نتیجه گیری کرد که ۹۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است و متغیرهای انتخاب شده به خوبی تغییرات ارزش افزوده (value added) را توضیح میدهند.

ضرایب بتا بیانگر این است که با تغییر ۱ درصد در متغیرهای مستقل چند درصد متغیر وابسته تغییر میکند. برای مثال با افزایش ۱ درصد سرمایه گذاری در صنایع مقدار ارزش افزوده ۱,۰۰۰۴۷۴ درصد تغییر میکند.

جدول شماره ۳

دوربین واتسون ۰,۹۷۵۰۳۹

همانطور که در جدول شماره ۳ مشاهده میکنید مقدار دوربین واتسون ۰,۹۷ میباشد که بیانگر این است که ما در مدل خود هم بستگی سریالی نداریم.

در نتیجه فرضیات زیر مورد تایید میباشد.

تأیید نیروی کار تاثیر منفی در افزایش ارزش افزوده دارد.

تأیید سرمایه گذاری تاثیر مثبت در افزایش ارزش افزوده دارد.

تأیید تکنولوژی تاثیر مثبت در افزایش ارزش افزوده دارد.

هدفمند سازی یارانه ها خوب یا بد؟

امیرحسین فولادی وندا

یکی از سیاست های کلان اصلاح ساختار اقتصادی کشور که از آذر ۱۳۳۱ به اجرا درآمد، قانون هدفمندسازی یارانه ها بوده است. پس از اجرای قانون هدفمندسازی یارانه ها و افزایش قیمت بسیاری از گروه های کالا های مصرفی خانوارها، دولت جهت جبران رفاه از دست رفته مردم و حتی بهبود وضعیت معیشتی آنان، تصمیم به پرداخت یارانه نقدی یکسان به همه اقشار جامعه نمود. مطالعه حاضر این هدف را دنبال مینماید که با تفکیک گروه های کالایی مصرفی خانوارها به هشت بخش عمده و بررسی تغییرات رفتار مصرفی خانوارها در تخصیص منابع بودجه هایشان بین این گروه ها، به ملاکی درباره اثر اجرای قانون هدفمندسازی یارانه ها بر وضعیت معیشتی خانوارها دست پیدا کند. الزام به تذکر است که یکی از ابزارها و ملاک های اصلی در این قضاوت، کیفیت سنجی کالای مصرفی خانوارها از لحاظ کشش درآمدی تقاضا، پس از اجرای این قانون است.

تعریف هدفمندسازی یارانه

سیاست در حیطه های فقرزدایی، بهترین راه حلی که اغلب مورد بحث و بررسی قرار می گیرد، شناسایی اقشار فقیر جامعه و سپس هدایت منافع حاصله از برنامه هدفمندسازی به سمت این قشر می د. بر این اساس، هدفمندی به تعیین کسانی که واجد شرایط دریافت برنامه ها یا کمک های اجتماعی هستند یا نیستند، اطلاق میگردد. هدفمندی بر این ایده استوار است که بعضی از گروه ها باید برای دریافت برنامه های اجتماعی از سایر گروه ها جدا شوند. مبحث هدفمندی، بحث قدیمی است که مورد توافق اقتصاددانان و سیاستمداران کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته می باشد. منتقدان هدفمندی اصولاً بر هزینه بر بودن شناسایی خانوارهای فقیر و اثرات آن بر انگیزه هایی که ممکن است در برنامه هایی که برای هدفمندی از آزمون درآمدی استفاده میکنند، تأکید دارند. در نقطه مقابل، برای جلوگیری از افزایش هزینه های دولت و از سوی دیگر، حمایت از خانوارهای بیبضاعت، هدفمندی یارانه ها را توجیه میکنند هدفمندی در حوزه سیاست های تأمین اجتماعی و حمایت از اقشار آسیب پذیر به معنای کاهش سهم طبقات بالا درآمدی و افزایش سهم طبقات پایین درآمدی از حمایتها میباشد. در چنین شرایطی علاوه بر حصول اطمینان نسبی از تحت پوشش قرار گرفتن اقشار آسیب درآمد پذیر، توزیع نیز بهبود مییابد.

آیا میدانید؟

آیا می دانید: برای اولین بار در سال ۲۰۲۳ یک زن توانست به تنهایی برنده ی جایزه نوبل اقتصاد شود، قبل از سال ۲۰۲۳ دو زن دیگر (Elinor Ostrom و Esther Duflo) توانسته بودند به صورت گروهی در سال های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۹ برنده این جایزه شوند ولی Claudia Goldin توانست به تنهایی جایزه نوبل اقتصاد ۲۰۲۳ را بدست آورد، کلودیا گولدین نخستین تحلیل جامع از درآمد زنان و مشارکت آن ها در بازار کار طی قرون را ارائه داد.

اجرای قانون هدفمندسازی یارانهها در ایران با اجرای مرحله اول از قانون هدفمند کردن یارانه ها ، افزایش قابل ملاحظه ای در قیمت حامل های انرژی رخ داد و دولت خود را متعهد به پرداخت یارانه های نقدی دانست که بیش از درآمدهای حاصل از اجرای این قانون بود. متعاقب اجرای این قانون و تشدید تحریم های اقتصادی، نرخ ارز آزاد، نوسانات بی سابقه را تجربه کرد و به شدت افزایش یافت. با توجه به اینکه در قانون هدفمند کردن یارانه ها، قیمت های دلاری مبنای تعیین قیمت های داخلی حامل های انرژی بود، مجدداً بر شکاف قیمت های داخلی و خارجی، طی زمان افزوده شد بنابراین مهمترین نکته ای که از همان ابتدای اجرای این قانون، موضوع هدفمند کردن ها را ن یارانه به چالش کشید، مساله کسری منابع و مصارف اجرای این سیاست ، رغم الزام قانون بوده است؛ ب نحوی که علاوه بر ایجاد انحراف در مسیر اصلی، دولت را در تأمین کسری به وجود آمده با مشکل مواجه کرد، که اثرات تورمی تأمین کسری پدید آمده، سبب شد که بهبود در وضعیت توزیعی خانوارها که از اهداف اصلی این قانون بود ، با چالش جدی مواجه گردد

در دو سال اول اجرای قانون هدفمندسازی به رغم عدم تکافوی منابع هدفمندی از محل افزایش قیمت حامل های انرژی، با وفور عواید نفتی، ظاهراً مشکلی در تأمین منابع اجرای قانون وجود نداشت، اما از سال ۱۳۹۱ به بعد با تشدید تحریم های بین المللی و کاهش محسوس عواید نفتی، تأمین نقدینگی مورد نیاز اجرای قانون با مشکل مواجه شد. طی دو سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲، حداقل ۴۱۱ هزار میلیارد ریال در سال، صرف پرداخت نقدی به خانوارها شده است. محل تأمین این منابع، منابع شرکتهای تولیدی و عرضه انرژی کننده (به طور متوسط ۷۴ درصد و بودجه عمومی دولت به طور متوسط ۲۶ درصد) بوده است. صرف نظر از قانونی نبودن بخش عمده تأمین این منابع، برداشت از منابع شرکت ها و بودجه

یارانه یا سوبسید (به فرانسوی: subside) سگلی از کمک مالی است که به یک تجارت یا بخش اقتصادی پرداخت می شود؛ یا به عبارت دیگر اعطاء کمک مالی به روی یک کالا یا خدمتی که به مردم داده می شود جهت افزایش رفاه عمومی جامعه.

عمومی دولت، مشکلات اساسی را برای آنها ایجاد کرد. شرکتهای تأمین منابع اجرای قانون هدفمندسازی یارانه مجبور بوده اند، مبالغ مورد نیاز سازمان هدفمندی را به این سازمان پرداخت کنند، در حالی که اصولاً منابعی برای تخصیص به آن، وجود نداشته است. این شرکت در نتیجه با کسریهای فزاینده (کسریهای پنهان) مواجه شده اند که پیامد آن اخلاف در امور جاری شرکتهای، توقف در فعالیت ای توسعه ای، عدم سرمایه گذاریهای جدید، عدم پرداخت مطالبات پیمانکاران و ... بوده است.

در این مطالعه برای شبیه سازی آثار مرحله ی اول هدفمندسازی یارانه ها از سناریوی افزایش قیمت انرژی و پرداخت نقدی یارانه ها استفاده شده است. فرض شده است قیمت - های انرژی مطابق با جدول ۱ افزایش یافته است. این ارقام نزدیک به تغییرات قیمت در مرحله اول هدفمندسازی یارانه ها در سال ۱۳۸۹ هستند.

برق	قیمت قبلی	قیمت جدید	درصد تغییر
برق	۱۶۵	۴۰۹	۱۴۸٪
گاز طبیعی	۱۱۳	۶۰۱	۴۳۳٪
بنزین	۱۰۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰٪
نفت سفید	۱۶۵	۱۰۰۰	۵۰۶٪

جدول ۱

داستانک

قانون سیاست اقتصادی مورفی:
اقتصاددانان زمانیکه بیشتر می دانند و
بیشتر با هم موافق هستند کمترین
تأثیرگذاری را در سیاستگذاری دارند
اما زمانیکه کمتر می دانند و کمتر با
یکدیگر توافق دارند تأثیرگذاری آنها بر
سیاستگذاری بیشتر است. (آلن بلایندر)

اما برای محاسبه یارانه نقدی به شکلی که در مدل قابل استفاده باشد، محاسباتی لازم است. محاسبه مبلغ پرداخت شده به هر دهک به نسبت هزینه سالانه هر دهک صورت گرفته است. به بیان دیگر پرداخت یارانه به صورت «سهم از هزینه فعلی» در محاسبات لحاظ شده است. فرض شده است در هر ماه مبلغ ۴۵۵ هزار ریال به هر فرد پرداخت شود که سالانه معادل ۵۴۶۰ هزار ریال به هر نفر است. با توجه به اینکه بعد خانوار در دهکهای شهری و روستایی متفاوت است، میزان یارانه پرداختی به هر دهک قابل محاسبه است. اما چون سیاست هدفمندسازی از دی ماه ۱۳۸۹ اجرا شده است، در نتیجه آمار هزینه و درآمد خانوارها در سال ۱۳۸۹ (سال اجرای سیاست) شامل هزینه افزایش قیمت انرژی نیز بوده است. برای جدا کردن هزینه شوک انرژی، فرض شده است ساختار هزینه خانوارها شبیه به سال ۱۳۸۸ بوده است. سپس این شاخص با رقم متوسط تورم ۹ ماهه اول ۱۳۸۹ تعدیل شده است و هزینه سال ۱۳۸۹ بدون هدفمندی محاسبه شده است (جدول). در نهایت نسبت یارانه به هزینه هر خانوار در هر دهک محاسبه شده است. این محاسبات در جدول برای خانوارهای شهری و روستایی انجام شده است

شهری	روستایی	
۷۱/۸۸۸	۲۸۵/۱۵۶	شاخص تورم اسفند ۸۸
۸۱/۵۸۵	۲۳۴/۱۳۲	شاخص تورم آخر
۸۸/۸۲۵	۳۹۰/۵۲۱	شاخص تورم آخر
۱۳/۴۹۸	۱۳/۶۶۸	تورم نه ماهه
۲۳/۵۶۰	۳۶/۹۵۰	تورم دوازده ماهه با هدفمندی
۸/۸۷۴	۲۰/۴۸۲	تورم زمستان ۸۸
۱۷/۹۸۶	۱۸/۲۲۴	تورم دوازده ماهه بدون هدفمندی

جدول ۲. محاسبه شاخص تورم سال ۱۳۸۹ بدون هدفمندسازی برای تعدیل هزینه خانوار

دهک ها	تغییر در قدرت خرید روستایی (افزایشی)	تغییر در قدرت خرید شهری (افزایشی)
دهک ۱۰	۵/۶۰٪	۷/۱۰٪
دهک ۹	۲/۱۰٪	۵/۴۰٪
دهک ۸	۰/۰۰٪	۴/۳۰٪
دهک ۷	۲/۲٪	۳/۲۰٪
دهک ۶	۴/۹۰٪	۲/۱۰٪
دهک ۵	۷/۱٪	۰/۴٪
دهک ۴	۱۰/۷۰٪	۰/۸٪
دهک ۳	۱۶/۴۰٪	۳٪
دهک ۲	۲۱/۱۰٪	۷/۵٪
دهک ۱	۴۱٪	۱۷/۱۰٪

جدول ۵. درصد تغییر در قدرت خرید خانوارهای روستایی و شهری پس از هدفمندی سازی

نسبت یارانه نقدی به هزینه هر خانوار	هزینه سالانه هر خوار در سال ۸۹	هزینه سالانه هر خانوار در سال ۸۸	پرداخت سالانه خانوار با فرض ثابت ماندن بعد خانوار در سال ۸۹	بعد خانوار	دهک های شهری
۶۱٪	۲۵۱۵۰۶۴۵	۲۱۳۱۶۶۵۵	۱۵۲۳۳۴۰۰	۲/۷۹	۱
۴۲٪	۴۵۳۶۲۹۸۱	۳۸۴۴۷۸۰۲	۱۹۲۷۳۸۰۰	۳/۵۳	۲
۳۴٪	۵۹۳۱۶۷۸۵	۵۰۲۷۴۴۷۴	۲۰۳۶۵۸۰۰	۳/۷۳	۳
۲۸٪	۷۱۸۹۷۹۰۷	۶۰۹۳۷۷۱۷	۲۰۲۵۶۶۰۰	۳/۷۱	۴
۲۵٪	۸۵۶۵۴۰۸۰	۷۲۵۹۶۸۸۵	۲۱۱۳۰۲۰۰	۳/۸۷	۵
۲۱٪	۱۰۱۴۴۵۳۹۷	۸۵۹۸۰۹۵۸	۲۱۲۹۴۰۰۰	۳/۹۰	۶
۱۸٪	۱۲۲۲۹۵۹۳۹	۱۰۳۶۵۳۰۲۲	۲۲۲۷۶۸۰۰	۴/۰۸	۷
۱۵٪	۱۴۸۷۵۲۳۷۹	۱۲۶۰۷۶۴۱۵	۲۲۱۱۳۰۰۰	۴/۰۵	۸
۱۲٪	۱۸۹۷۸۸۶۴۶	۱۶۰۸۵۷۰۷۲	۲۲۱۶۷۶۰۰	۴/۰۶	۹
۷٪	۳۲۰۷۸۸۶۹۹	۲۷۱۸۸۷۳۴۴	۲۲۴۴۰۶۰۰	۴/۱۱	۱۰
۱۸٪	۱۱۷۰۳۱۷۷۱	۹۹۱۹۱۳۲۹	۲۰۶۳۶۸۰۰	۳/۷۸	متوسط

جدول ۳. نسبت یارانه به هزینه هر خانوار دهک‌های شهری

نسبت یارانه نقدی به هزینه هر خانوار	هزینه سالانه هر خانوار در سال ۸۹ بدون هدفمندی (تعديل با شاخص تورم)	هزینه سالانه هر خانوار در سال ۸۸	پرداخت سالانه خانوار با فرض ثابت ماندن بعد خانوار در سال ۸۹	بعد خانوار	دهک های روستایی
۱۱۹٪	۱۱۷۷۷۵۰۱	۹۹۶۲۰۰۴	۱۴۰۳۳۲۰۰	۲/۵۷	۱
۷۹٪	۲۳۵۷۳۵۷۸	۱۹۹۳۹۷۲۱	۱۸۶۱۸۶۰۰	۳/۴۱	۲
۶۸٪	۳۲۱۶۹۰۷۷	۲۷۲۱۰۳۲۷	۲۱۷۳۰۸۰۰	۳/۹۸	۳
۵۵٪	۴۰۲۷۸۵۴۷	۳۴۰۶۹۶۲۶	۲۲۲۷۶۸۰۰	۴/۰۸	۴
۴۷٪	۴۸۹۸۱۶۶۵	۴۱۴۳۱۱۶۳	۲۳۰۹۵۸۰۰	۴/۲۳	۵
۴۱٪	۵۸۸۱۷۰۴۳	۴۹۷۵۰۴۲۰	۲۴۰۷۸۶۰۰	۴/۴۱	۶
۳۵٪	۷۱۱۱۳۷۳۰	۶۰۱۵۱۵۷۸	۲۵۱۱۶۰۰۰	۴/۶۰	۷
۲۹٪	۸۷۸۰۵۳۶۱	۷۴۲۷۰۲۰۱	۲۵۸۲۵۸۰۰	۴۷۳	۸
۲۴٪	۱۱۵۲۴۷۳۳۶	۹۷۴۸۲۰۰۷	۲۷۲۴۵۴۰۰	۴/۹۹	۹
۱۴٪	۲۱۰۹۹۱۷۷۰	۱۷۸۴۶۷۴۷۶	۲۹۳۲۰۲۰۰	۵/۳۷	۱۰
۳۳٪	۷۰۰۶۳۸۹۹	۵۹۲۶۳۵۷۸	۲۳۱۵۰۴۰۰	۴/۲۷	متوسط

جدول ۴. نسبت یارانه به هزینه خانوار دهک‌های روستایی

تغییر در قدرت خرید خانوار پرداخت یارانه نقدی و افزایش قیمت انرژی از کانالهای متعددی بر توزیع درآمد اثر دارد. به نظر می‌رسد کانال مهم اثرگذاری این سیاست کانال تغییر قدرت خرید خانوارهاست. سیاست‌گذاران انتظار دارند قدرت خرید خانوارهای فقیر افزایش یافته و قدرت خرید خانوارهای ثروتمند کاهش یابد. برای بررسی تغییر در قدرت خرید، خانوارها به دو بخش روستایی و شهری تقسیم شده‌اند درصورت تغییر قدرت خرید خانوارهای روستایی و شهری پس از سیاست هدفمندسازی یارانه‌ها با کاهش درآمد (از دهک دهم تا اول) با سیر صعودی مواجه است. پس به طور کلی با اجرای سیاست در دهک‌های بالا کاهش قدرت خرید و در بقیه دهک‌های پایین درآمدی افزایش قدرت خرید صورت گرفته است. پرداخت‌های انتقالی یکسان به همه دهک‌ها باعث می‌شود که سهم افزایش درآمد برای دهک‌های پایین تر قابل توجه تر باشد. تغییر در شاخص قیمت مصرف کننده برای همه دهک‌ها تقریباً یکسان می‌باشد. در نتیجه این دو واقعت استدلالی بر کاهش قدرت خرید دهک‌های بالا و افزایش آن در دهک‌های پایین می‌باشد. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که درصورت بهبود در قدرت خرید دهک‌های روستایی بیش از دهک‌های شهری بوده است.

تاثیر هوش مصنوعی بر قیمت مسکن

پوریا حکیم پور جهان آبادی هدیه قاسمی

داشته است. برای مثال بخش اندازه بخش عمده فروش و خرده فروش کالاهای مصرفی، غذا و میکن با ورود هوش مصنوعی به این حوزه رشد ۱۹ درصدی داشته است. در بخش لجستیک افزایش اندازه ۱۵.۲ درصد بوده و در فناوری رسانه و ارتباطات ۱۴ درصد و در ساخت تولید ۱۳.۴ درصد، در بخش معدن ۶.۳ درصد، در بخش سلامت و آموزش ۱۸.۶ درصد و در بخش خدمات مالی و تخصصی و مدیریتی ۱۳.۶ درصد افزایش داشتیم.

این فناوری جدید در مبادلات مالی هم تاثیرات زیادی داشته است. مثلاً در بخش خرید و فروش سهام شرکت ها با کمک هوش مصنوعی به داده‌های متنوع و متعددی دسترسی پیدا میکنند و بهترین زمان را برای خرید و فروش و ... یه‌ام را به متقاضیان ارائه میدهند.

هوش مصنوعی از بی‌اخلاقی‌ها و فسادهای اقتصادی در ادارجات و سیستم‌ها هم جلوگیری میکند و با الگوریتم‌های خاص و پیچیده خودش به سرعت مانع تخلفات اقتصادی و سیستمی می‌شود.

البته با حضور هوش مصنوعی بسیاری از افراد بیکار میشوند و نرخ بیکاری افزایش پیدا میکند زیرا این فناوری، جای بسیاری از مشاغل را می‌گیرد. همچنین استفاده از هوش مصنوعی افراد را وابسته به فضای مجازی میکند که این خود نیز بر سلامت روانی و جسمی افراد، تاثیرات مخرب دارد.

در پایان استقبال کسب و کارها از هوش مصنوعی و توانایی‌هایش در حال گسترش است و پیش بینی میشود که در آینده سرعت بیشتری هم پیدا کند.

تاثیر هوش مصنوعی بر قیمت مسکن:

امروزه پیش‌بینی قیمت کالاهای مختلف بحث مورد توجه در اقتصاد است. تخمین قیمت

امروزه هوش مصنوعی artificial intelligence که به اختصار ال خطاب میشود. به یکی از موضوعات داغ و جذاب در فناوری و تکنولوژی تبدیل شده است. هوش مصنوعی فناوری است که به دنبال تقلید از تفکر و مغز انسان است و تا حدودی سعی میکند به فراتر از مغز انسان هم دسترسی پیدا کند

با هوش مصنوعی بسیاری از فعالیت‌ها و مشاغل به پیشرفت زیادی رسیدند که قسمتی از این پیشرفت‌ها هم نصیب علم اقتصاد شده است.

هوش مصنوعی در اقتصاد موجب رشد اقتصادی، رشد بهره‌وری نیروی کار، رشد ناخالص تولید ملی و ... شده است به گونه‌ای که اقتصاددانان پیش‌بینی میکنند با استفاده از این تکنولوژی سریع و پر کاربرد اقتصاد دنیا تا سال ۲۰۳۰ به رشد ۲۰ تریلیون دلاری برسد. هوش مصنوعی در خاورمیانه تاثیر بسزایی

داستانک

اقتصاد صفوی

شاه عباس از وزیر خود پرسید: امسال اوضاع اقتصادی کشور چگونه است؟ وزیر گفت: الحمدالله به گونه ای است که تمام پینه دوزان توانستند به زیارت کعبه روند!

شاه عباس گفت: نادان! اگر اوضاع مالی مردم خوب بود می بایست کفشان به مکه می رفتند نه پینه دوزان، چون مردم نمی توانند کفش بخرند ناچار به تعمیرش می پردازند، بررسی کن و علت آن را پیدا نما تا کار را اصلاح کنیم.

برنامه ریزی برای مسکن است. این شاخص ناهمگن بودن مسکن را در نظر نمیگیرد و برای خانه هایی که در زمان های متفاوت معامله میشوند تفاوتی لحاظ نمیکند.

نقدینگی بیان کننده رابطه سرعت فروش با قیمت است. هر چه کالایی سریعتر نقد شود نقد شوندگی بیشتری دارد. مسکن نقد شوندگی پایینی دارد.

یکی از ابعاد مسکن بعد سرمایه ای است. اگر نرخ ارزش افزایش پیدا کند افراد نیل بیشتری به فروش دارند و اگر نرخ ارزش کاهش یابد افراد تمایلی به فروش ندارند. مسکن هم در این قاعده سهیم است و با کاهش یا افزایش نرخ ارزش میل فروش مسکن هم در افراد تغییر میکند. بنابراین نرخ ارزش هم یکی از عوامل مهم بر مسکن است.

یک بازار موازی دیگر با بازار مسکن، بازار طلا است. طلا در اغلب اشکال خود کالای سرمایه ای محسوب میشود اما به دلیل نوسانات قیمت، سرمایه گذاران ترجیح میدهند سرمایه خود را در جایی کم ریسک تر مانند

کالا و خدمات به عوامل متعددی بستگی دارد. ما در این گزارش قصد داریم راهی ساده تر و سریع تر برای بررسی قیمت مسکن را معرفی کنیم. اما قبل از معرفی این راهکار ها به بررسی عوامل موثر بر قیمت مسکن میپردازیم.

عوامل متعددی بر قیمت مسکن تاثیر می گذارند که میتوانیم به برخی از آنها مانند تورم، شاخص قیمت مسکن، نقدینگی، بازار ارز و بازار طلا اشاره کنیم.

تورم به معنای افزایش نامعقول سطح عمومی قیمت ها است و روند نامنظمی در افزایش قیمت ها دارد. بر اساس گزارش صندوق بین المللی پول، ایران تورم بالایی دارد. با نگاهی به آمار و ارقام میتوان فهمید که بخش زیادی از این تورم ناشی از بخش مسکن است. نتایج نشان میدهد که تورم مهم ترین عامل تاثیرگذار بر قیمت مسکن است. این عامل نیمی از تغییرات قیمت شاخص مسکن در کشور های مختلف را توضیح میدهد.

شاخص های مسکن از مهم ترین ابزار

بازار مسکن سرمایه گذاری کنند.

حال ما روشی را با استفاده از هوش مصنوعی برای تخمین و پیش‌بینی اسان تر قیمت مسکن معرفی میکنیم. با استفاده از این روش تمام اطلاعات و داده های گفته شده در فوق، در کمترین زمان ممکن بدست ما می‌رسد.

مسکن یکی از گزینه های اصلی سرمایه گذاری در ایران است.

هدف از این گزارش طراحی یک مدل هوش مصنوعی با بیشترین انعطاف پذیری نسبت به تنوع داده های ورودی و کمترین میزان خطا در بخش خروجی است. همچنین پیاده سازی مدل با داده های واقعی نیز هدف ضمنی دیگر پژوهش است، تا کارایی مدل در شرایط واقعی بازار بررسی شود.

الگوریتم طراحی شده در این پژوهش بر پایه شبکه های عصبی بازگشتی است و الگوریتم LSTM با توجه به قابلیت حفظ اطلاعات گذشته در پیش بینی سری زمانی استفاده شده است، در هر دو دسته از سری های زمانی یک متغیره و چند متغیره از مدل stacked_LSTM استفاده شده است.

بهترین پیش بینی به مدل stacked_LSTM چند متغیره کلان اقتصادی با بیشترین همبستگی با قیمت مسکن تعلق یافت، اعتبار سنجی مدل با میانگین درصد قطر مطلق خطا محاسبه و برآورد شده است، وجه مشترک نتایج بدست آمده در همه مدل ها نمایش قابلیت، کارایی مطلوب الگوریتم LSTM است که برای داده های بیش از دو دهه بازار مسکن تهران به منظور تخمین قیمت های ان استفاده شده است. نتیجه این گزارش این است که بهترین پیش بینی برای قیمت مسکن مدل چند متغیره stacked_LSTM بوده که با در اختیار داشتن اطلاعات شاخص های اقتصادی همچون تورم، نقدینگی و شاخص بازار های موازی مثل ارز و طلا به پیش بینی اقدام کرده و دقت زیادی داشت.

اهمیت این گزارش در ایجاد یک مدل قابل تکیه و کارا برای پیش بینی قیمت مسکن با وارد کردن همه پیچیدگی های درونی و بیرونی است.

پوریا حکیم پور جهان آبادی

دانشجوی اقتصاد دانشگاه صنعتی شاهرود

داستانک:

فکر اقتصادی

چاک از یک مزرعه‌دار در تکزاس یک الاغ خرید به قیمت ۱۰۰ دلار. قرار شد که مزرعه‌دار الاغ را روز بعد تحویل بدهد. اما روز بعد مزرعه‌دار سراغ چاک آمد و گفت: متأسفم جوون. خبر بدی برات دارم. الاغه مرد. چاک جواب داد: ایرادی نداره. همون پولم رو پس بده. مزرعه‌دار گفت: نمی‌شه. آخه همه پول رو خرج کردم. چاک گفت: باشه. پس همون الاغ مرده رو بهم بده. مزرعه‌دار گفت: می‌خوای باهاش چی کار کنی؟ چاک گفت: می‌خوام باهاش قرعه‌کشی برگزار کنم. مزرعه‌دار گفت: نمی‌شه که یه الاغ مرده رو به قرعه‌کشی گذاشت! چاک گفت: معلومه که می‌تونم. حالا ببین. فقط به کسی نمی‌گم که الاغ مرده است. یک ماه بعد مزرعه‌دار چاک رو دید و پرسید: از اون الاغ مرده چه خبر؟ چاک گفت: به قرعه‌کشی گذاشتمش. ۵۰۰ تا بلیت ۲ دلاری فروختم و ۸۹۸ دلار سود کردم.

مزرعه‌دار پرسید: هیچ کس هم شکایتی نکرد؟ چاک گفت: فقط همونی که الاغ رو برده بود. من هم ۲ دلارش رو پس دادم.

دموکراسی_ استبداد_ مردم_ سالاری_ دینی

محسن فرخنده عمل اقدام

عطیه اشرفی

ابوالفضل جوراچی

همواره در طول تاریخ سوال هایی از این دست مطرح بوده که "شیوه ی حکمرانی دولت ها باید چگونه باشد؟"

"آیا مردم باید در اداره جامعه و تعیین سرنوشت کشور خود نقش داشته باشند؟" "اگر آری میزان نقش و دخالت مردم باید به چه میزان باشد؟"

اینها سوال هایی است که شاید هر کس با توجه به سلیقه و عقاید خود پاسخ متفاوتی به آن بدهد و ما در این مطلب ابتدا قصد داریم شیوه های حکمرانی را معرفی کنیم و نقش مردم در هر یک را بررسی کنیم.

دموکراسی

"ابراهام لینکلن" در غرب به ارائه بهترین تعریف از دموکراسی شهره است.

او اعتقاد داشته است که حکومت مردم، بر مردم و برای مردم به بهترین شکل می تواند معرف دموکراسی باشد. دموکراسی در این تعریف در مضمون خود هم معنای آزادی و هم معنای مشارکت جمهور مردم یک جامعه را دارد.

گرچه واژه ی دموکراسی در معنای حکومت مردم یا قدرت مشروع همگانی به کار می رود اما امروزه به دلیل بزرگتر شدن جوامع امکان مشارکت همه ی افراد سلب شده و دموکراسی نمایندگی و انتخابات جایگزین شده است. (محمد حریری اکبری، ۱۳۸۰، ص ۱۳۴)

به طوری که در انتخابات بزرگترین دموکراسی جهان یعنی آمریکا در سال ۲۰۲۰ تنها ۶۶.۶ درصد از واجدین شرایط شرکت کرده اند که نشان دهنده موجودیت اکثریت خاموش است.

در این سیستم دولت به مردم پاسخگو است و تصمیمات از طریق فرایند بحث عمومی و اجماع سازی گرفته می شود.

نلسون ماندهلا نخستین رئیس جمهور آفریقای جنوبی است که در انتخابات دموکراتیک عمومی برگزیده شد.

استبداد

استبداد شکلی از دولت است که در آن یک حاکم واحد، شناخته شده به عنوان یک مستبد، دارای قدرت مطلق و اقتدار بر یک ایالت یا قلمرو است. در یک سیستم استبدادی، حاکم کنترل کنترل نشده ای

بر تمام جنبه های دولت اعمال می کند.

حاکمان مستبد معمولاً از طریق ترس، اجبار و سرکوب حکومت می کنند، نه از طریق فرایندهای دموکراتیک یا حاکمیت قانون. در این نظام اگر فرآیند دموکراتیکی هم صورت بگیرد جنبه نمایشی دارد مثال بارز آن همه پرسی ریاست جمهوری است که در سال ۱۹۹۵ در عراق برگزار شد و صدام حسین تنها کاندید این انتخابات بود که با کسب ۹۹.۹۶ درصد از آرا در منصب خود باقی ماند!

این دست از رفتارها و عدم فرایندهای دموکراتیک باعث احساس بی قدرتی در بین مردم می شود و کارایی و خلاقیت آن ها را کاهش می دهد تا جایی که مردم ممکن است دست به مبارزاتی پیش بینی نشده برای برقراری قانون مانند انقلاب مشروطه یا برای تغییر قانون فعلی مانند انقلاب کشورهای اروپایی بزنند.

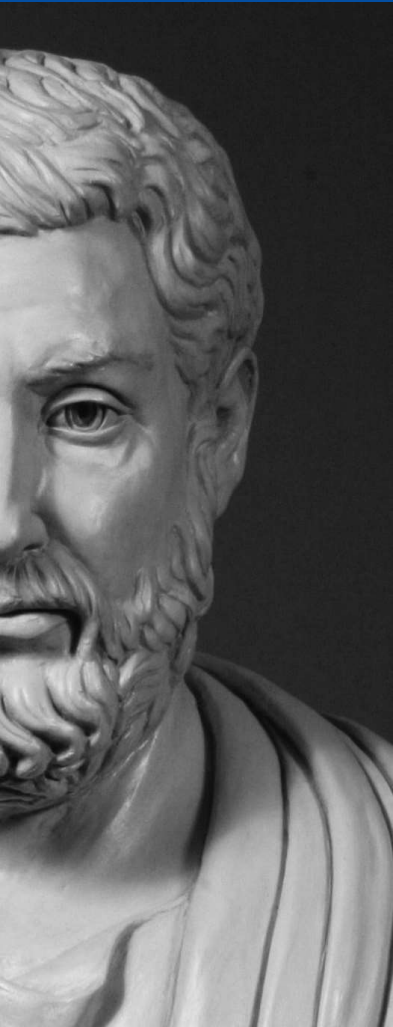
حال با ذکر یک مثال سعی در نمایان کردن وجه تمایز نظام استبدادی و نظام دارای دموکراسی داریم: میتوان گفت رئیس دولت در نظام دموکراسی مانند مستاجر و در نظام استبدادی مانند مالک یک خانه است. اگر کسی خود را مالک یک خانه بداند برای خود اجازه هر دخل و تصرفی را در آن قائل است بی آنکه از کسی اجازه ای بگیرد اما یک مستاجر برای برخی از تغییرات در خانه نیاز به کسب اجازه از مالک دارد. در نظام های دموکراسی مردم صاحب و مالک کشور هستند و رئیس دولت و نمایندگان چون خود را مانند یک مستاجر می دانند برای جلب رضایت مردم کار می کنند تا بتوانند باز هم در مناصب خود باقی بمانند اما در نظام های استبدادی رئیس دولت برای بقا در سمت خود نیازی به رای مردم ندارد و مانند مالک یک خانه می تواند مادام العمر در منصب خود بماند برای همین هم تلاشی در جلب رضایت مردم نمی کند و همین نادیده انگاری مردم سبب بروز رفتارهای غیر قابل پیش بینی از جانب مردم نسبت به حاکمیت می شود. مردم سالاری دینی

مردم سالاری دینی، بدین معنی است که ارزش های دینی و مذهبی نقش اساسی در حوزه عمومی جامعه ای که مملو از مردم مذهبی می باشند ایفا می نماید. (حسین غلامی ، ۱۳۹۲)

این نظام سیاسی نه مانند نظام استبدادی بی توجه به رای مردم است نه مانند دموکراسی چارچوب غیر دینی دارد.

در دموکراسی شیوه حکومت اهمیت دارد و در تئوکراسی ویژگی اشخاص حاکم دارای اهمیت است؛ اما مردم سالاری دینی می خواهد این دو را در کنار هم جمع کند و تعریف جدیدی از مشروعیت ارائه کند که این تعریف جدید جمع مشروعیت، مقبولیت و حقانیت است. به طور کلی هدف این نظام تعادل اصول دموکراسی مانند حاکمیت مردمی و کثرت گرایی سیاسی با ارزش های اخلاقی دینی است اما این نظام ممکن است گاهی آزادی ها و حقوق فردی را بویژه برای اقلیت های دینی محدود کند.

کلئیسینس، یکی از اشراف آتن باستان از خاندان آلکمئوند باستان در سال ۵۰۸ پیش از میلاد، زمینه را برای دموکراسی فدرال "پدر دموکراسی آتنی" نامگذاری کرده‌اند.

۷- نابرابری اقتصادی: دولت‌ها اغلب به عنوان خدمت به منافع ثروتمندان و قدرتمندان دیده می‌شوند، به جای پرداختن به نیازهای آسیب پذیرترین اعضای جامعه، که منجر به عدم اعتماد به توانایی آنها برای ایجاد یک جامعه عادلانه و عادلانه می‌شود.

وظایف دولت‌ها در برابر مردم چیست؟

وظیفه دولت نسبت به مردم می‌تواند بسته به شکل دولت و قوانین کشور متفاوت باشد، اما برخی از وظایف مشترک دولت به مردم عبارتند از:

۱- حفاظت و حمایت از حقوق شهروندان: دولت‌ها وظیفه دارند از

وظیفه مردم در برابر دولتها چیست؟

وظیفه مردم نسبت به دولت می‌تواند بسته به شکل دولت و قوانین کشور متفاوت باشد. با این حال، برخی از وظایف مشترک شهروندان نسبت به دولت عبارتند از:

۱- اطاعت از قوانین: از شهروندان انتظار می‌رود که از قوانین و مقررات تعیین شده توسط دولت برای حفظ نظم و ترویج منافع مشترک پیروی کنند.

۲- پرداخت مالیات: شهروندان ملزم به پرداخت مالیات به دولت برای تأمین مالی خدمات عمومی و زیرساخت‌ها هستند.

۳- مشارکت در روند دموکراتیک: در جوامع دموکراتیک، شهروندان وظیفه دارند در انتخابات شرکت کنند، در گفتمان سیاسی شرکت کنند و مقامات دولتی را پاسخگو کنند.

۴- خدمت در هیئت منصفه: شهروندان ممکن است برای خدمت در هیئت منصفه برای اطمینان از محاکمه عادلانه برای همسالان خود فراخوانده شوند.

۵- دفاع از کشور: در برخی از کشورها، شهروندان وظیفه دارند در ارتش خدمت کنند یا در تلاش‌های دفاع ملی شرکت کنند.

۶- احترام به حقوق و آزادی‌های دیگران: شهروندان وظیفه دارند به حقوق و آزادی‌های دیگران احترام بگذارند، حتی زمانی که با اعتقادات یا اعمال خود مخالف باشند.

به طور کلی، وظیفه مردم در قبال دولت کمک به عملکرد جامعه، حمایت از حاکمیت قانون و تلاش برای منافع مشترک است.

بی‌اعتمادی جامعه نسبت به دولت‌ها و فرآیند دموکراسی از کجا نشأت می‌گیرد؟

۱- فساد: بسیاری از دولت‌ها گرفتار فساد هستند و مقامات از موقعیت‌های خود برای منافع شخصی به جای خدمت به منافع عمومی استفاده می‌کنند.

۲- عدم شفافیت: دولت‌ها اغلب پشت درهای بسته عمل می‌کنند، بدون دخالت مردم تصمیم می‌گیرند و اطلاعات مربوط به اقدامات خود را ارائه نمی‌دهند.

۳- وعده‌های شکسته: سیاستمداران اغلب در طول مبارزات انتخاباتی وعده‌هایی می‌دهند که انجام نمی‌دهند و منجر به عدم اعتماد به مقامات دولتی می‌شود.

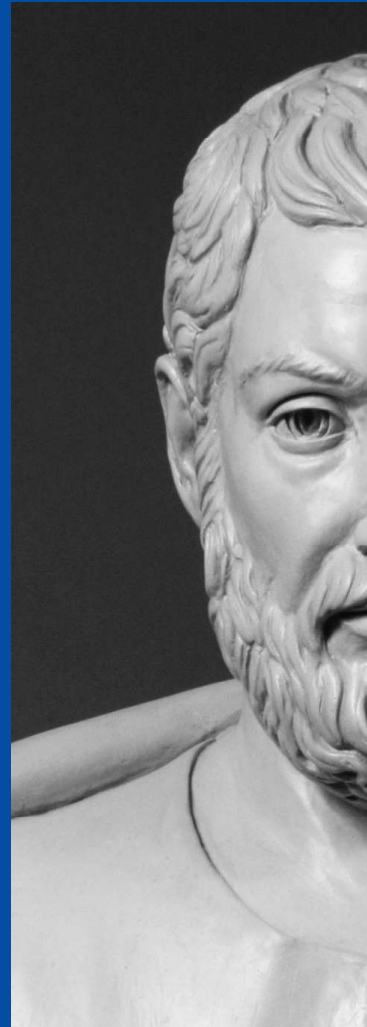
۴- ناکارآمدی: دولت‌ها اغلب در رسیدگی به نیازهای شهروندان خود ناکارآمد هستند که این منجر به ناامیدی و بی‌اعتمادی می‌شود.

۵- سوء استفاده از قدرت: برخی از دولت‌ها سابقه سوء استفاده از قدرت خود، نقض حقوق بشر و سرکوب مخالفان را دارند که منجر به عدم اعتماد به توانایی آنها برای حکومت عادلانه می‌شود.

۶- عدم پاسخگویی: دولت‌ها اغلب نمی‌توانند مقامات را برای اقدامات خود پاسخگو کنند و منجر به عدم اعتماد به سیستم به طور کلی می‌شود.

خود شفاف باشند و به مردمی که بر آنها حکومت میکنند پاسخگو باشند.

۶- تقویت رفاه اقتصادی: دولت‌ها وظیفه دارند یک محیط اقتصادی مطلوب ایجاد کنند، رشد پایدار را ترویج دهند و اطمینان حاصل کنند که همه شهروندان به فرصت‌های پیشرفت اقتصادی دسترسی دارند. به طور کلی، وظیفه دولت در قبال مردم این است که به نفع شهروندان حکومت کند، از حقوق و رفاه آنها محافظت کند و برای ایجاد یک جامعه عادل و مرفه تلاش کند.

بود. او به این سرشناس است که با اصلاح قوانین آتن هم کرد. به خاطر همین سوابق، تاریخ‌نگاران او را به عنوان

حقوق و آزادی‌های شهروندان خود محافظت کنند، همانطور که در قانون اساسی یا چارچوب قانونی کشور گنجانده شده است.

۲- تامین منافع مشترک: دولت‌ها مسئول ارتقاء رفاه همه شهروندان و ارائه خدمات ضروری مانند مراقبت‌های بهداشتی، آموزش، زیرساخت‌ها و برنامه‌های رفاه اجتماعی هستند.

۳- تضمین امنیت ملی: دولت‌ها وظیفه دارند از کشور در برابر تهدیدات خارجی محافظت کنند و صلح و امنیت را در داخل مرزهای خود حفظ کنند.

۴- ترویج عدالت و برابری: دولت‌ها باید برای ایجاد یک جامعه ایستاد و با اجرای عادلانه قوانین، رسیدگی به تبعیض و نابرابری و ترویج انسجام اجتماعی تلاش کنند.

۵- شفافیت و پاسخگویی: دولت‌ها وظیفه دارند در اقدامات و تصمیمات

مالیات چیست؟ فرار مالیاتی چیست؟ علت و علل فرار مالیاتی در

کشور ما چیست؟ میزان این فرارهای مالیاتی چقدر می باشد؟

محسن فرخنده عمل اقدام

عطیه اشرفی

ابوالفضل جورابچی

به نام خدا

مالیات چیست؟ فرار مالیاتی چیست؟ علت و علل فرار مالیاتی در کشور ما چیست؟ میزان این فرارهای مالیاتی چقدر می باشد؟

شاید سوالی که ذهن خیلی از اقشار جامعه را درگیر کرده باشد این است مالیات چیست؟

ضرورت پرداخت مالیات چیست؟

به طور کلی مالیات مقدار پول و یا مالی است که شهروندان یک کشور طبق قانون به دولت خود میپردازند تا در جهت اداره امور کشور، تامین کالاها و خدمات عمومی و ضروری، تضمین امنیت و دفاع همگانی و عمران و آبادانی توسط دولت مورد بهره برداری قرار بگیرد. (مجتبی رضایی، ۱۳۹۴) در واقع چنین فرض می شود که تنها منبع درآمدی دولتها، اخذ مالیات به طرق مختلف می باشد.

در ایران که اقتصادی مبتنی بر درآمدهای نفتی دارد بعد از شروع تحریم های آمریکا در سال ۲۰۱۸ و کاهش درآمدهای نفتی ایران، دولت با کسری بودجه زیادی روبه رو شد به طوری که مبلغ آن از مارس ۲۰۲۱ تا مارس ۲۰۲۲ به ۱۲ میلیارد دلار رسید که این عدد با بیش از ۳۰ درصد کل بودجه آن سال برابری می کرد.

دولت هم برای مقابله با این کسری بودجه چاره ای به جز چاپ پول نداشت که منجر به تورم سرسام آوری شد. در نهایت دولت در سال های اخیر به فکر تغییر سیاست های مالی خود افتاد تا بتواند از طریق دریافت مالیات از مردم به خصوص ثروتمندان با این کسری بودجه مقابله کند.

مجله فوربس در ژوئن ۲۰۲۱ گزارش داد که با وجود مشکلاتی که اقتصاد ایران با آنها دست به گریبان است، تعداد ابرثروتمندان ایرانی بصورت سالانه ۲۱٫۶ درصد (در مقایسه با ۶٫۳ درصد در سراسر جهان) رشد کرده است.

فوربس تعداد میلیونرهای ایرانی را ۲۵۰۰۰۰ نفر تخمین زده است و ایران را از نظر افراد ثروتمند در رتبه چهاردهم جهان قرار داده است. با جمعیتی بالغ بر هشتاد و شش میلیون، این بدان معناست که حدود ۰٫۳ درصد ایرانیان فوق ثروتمند هستند. این عدد در مقایسه با کشور مثل عربستان سعودی که ۲۱۰۰۰۰ میلیونر دارد بسیار قابل توجه است. زیرا این کشور ۸٫۲ برابر بیشتر از ایران نفت صادر می کند و جمعیت این کشور حدود سی و شش میلیون نفر می باشد. این بدان معناست که ۰٫۲۴ درصد مردم عربستان فوق ثروتمند می باشند.

اما نکته جالب اینجا است که این ثروتمندان ایرانی متناسب با ثروت و درآمد خود مالیات پرداخت نمی کنند و می شود یکی از عمده ترین دلایل ثروتمند شدن آنان را فرار مالیاتی دانست که انجام می دهند.

فرار مالیاتی چیست؟

هرگونه تلاش غیر قانونی برای پرداخت نکردن مالیات مانند ندادن اطلاعات لازم در مورد عواید و منافع مشمول مالیات به مقامات مسئول، فرار مالیاتی خوانده می شود. تعریف فرار

مالیاتی، برای انواع مالیات ها یکسان است. در فرار مالیاتی، به رغم تطبیق فعالیت با قوانین، در اجرای فعالیت یک یا چند ضابطه مصوب مراجع ذی ربط تعدا نادیده گرفته می شود. (جیجی، ۱۳۷۶)

آیا می توان به طور دقیق ارقام فرار مالی را در ایران بدست آورد؟

سال های اخیر در بعضی از کشورها، دولت ها و محققان سعی در اندازه گیری میزان

۴. عدم تطبیق آمارهای مراکز مختلف
 ۵. محرمانه بودن اطلاعات مربوطه (مجتبی رضایی، ۱۳۹۴)
 اما با این حال ارقام فرار مالیاتی به طور نسبی قابل دستیابی هستند.
 فرار مالیاتی در طول نیم قرن گذشته در ایران چگونه بوده است؟
 در طول سال های ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۵ میزان فرار مالیاتی دارای فراز و نشیب هایی بوده است.
 در این دوره میزان فرار مالیاتی از ۸.۱۸ درصد تولید ناخالص داخلی شروع شده و به کمترین
 مقدار خود یعنی ۳.۰۱ در سال ۱۳۶۶ می رسد و بیشترین مقدار آن در سال ۱۳۷۴، یعنی ۲۱.۹۷
 درصد از تولید ناخالص داخلی می باشد. از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۴ روند نزولی را طی کرده اما
 مجددا در سال ۱۳۸۷ فرار مالیاتی شدت گرفته است (حدوداً ۱۵.۰۸ درصد از تولید ناخالص
 داخلی) و در سال های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ فرار مالیاتی گسترده تری برقرار بوده است. سپس
 از سال ۱۳۹۲ به بعد روند کاهشی برقرار می شود در نهایت در سال ۱۳۹۵ اندازه نسبی فرار
 مالیاتی به ۶.۹۵ درصد از تولید ناخالص داخلی می رسد.
 میانگین اندازه نسبی فرار مالیاتی طی ۴۱ سال برابر ۱۰.۹۹ می باشد (افسانه ایزدی، مجید

فرار مالیاتی، برای مالیات های خاص و نیز
 برای کل سیستم مالیاتی داشته اند. لیکن
 اندازه گیری میزان دقیق فرار مالیاتی در
 کشور ایران، با مشکلاتی روبه رو بوده
 است که از اهم موانع در راه تخمین فرار
 مالیاتی می توان به موارد ذیل اشاره کرد:
 ۱. ناتوانی در استفاده از روش های مستقیم
 اندازه گیری
 ۲. تفاوت تعاریف بین المللی مالیات با تعاریف
 مالیات در ایران
 ۳. انجام نشدن تحقیق جامع در مورد میزان
 فرار مالیاتی در هر یک از شاخه های مشمول
 مالیات در ایران

صامتی و نعمت الله اکبری، ۱۳۹۹، ص ۲۸)

چرا بنگاه های اقتصادی فرار مالیاتی انجام می دهند؟

موسسات مالی، مانند هر نهاد یا فرد دیگری، ممکن است به دلایل مختلف در فرار مالیاتی شرکت کنند، اگرچه مهم است که توجه داشته باشید که فرار مالیاتی یک عمل غیرقانونی و غیر اخلاقی می باشد.

برخی از دلایل بالقوه که به سبب آنها موسسات مالی ممکن است در فرار مالیاتی شرکت کنند عبارتند از:

۱- به حداکثر رساندن سود: موسسات مالی، مانند کسب و کار در صنایع دیگر، ممکن است به دنبال به حداکثر رساندن سود با کاهش بدهی مالیاتی خود را از طریق روش های غیرقانونی. با فرار از مالیات، آنها می توانند بیشتر درآمد خود را حفظ کنند.

۲- مزیت رقابتی: در برخی موارد، موسسات مالی ممکن است در فرار مالیاتی برای به دست آوردن مزیت رقابتی نسبت به رقبای خود که سهم عادلانه خود را از مالیات پرداخت می کنند، شرکت کنند. این می تواند یک زمین بازی نابرابر در صنعت ایجاد کند.

۳- پیچیدگی قوانین مالیاتی: قوانین مالیاتی می تواند پیچیده و دائماً در حال تغییر باشد و برای موسسات مالی برای پیروی از تمام مقررات به چالش بکشد. برخی از موسسات ممکن است از این پیچیدگی به عنوان بهانه ای برای درگیر شدن در فرار مالیاتی استفاده کنند و ادعای جهل یا سردرگمی در مورد قوانین را داشته باشند.

۴- فشار برای رسیدن به اهداف مالی: موسسات مالی ممکن است برای رسیدن به اهداف مالی یا اهداف عملکردی که توسط سهامداران یا مدیریت تعیین شده است، تحت فشار قرار بگیرند. در برخی موارد، این فشار ممکن است آنها را به فعالیت های غیرقانونی مانند فرار مالیاتی برای رسیدن به اهداف خود سوق دهد.

۵- عدم نظارت: نظارت ناکافی یا عدم اجرای قوانین و مقررات مالیاتی می تواند محیطی را ایجاد کند که موسسات مالی بدون ترس از تشخیص یا مجازات، احساس شجاعت کنند و فرار مالیاتی انجام دهند.

۶- عدم شفافیت در هزینه کرد های درآمدهای مالیاتی توسط دولتها.

فرار مالیاتی در طول چند سال اخیر چگونه بوده است و چه مشاغلی بیشترین فرار مالیاتی را داشته اند؟

سبحانیان، معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی با حضور در برنامه صف اول اعلام کرد که طبق محاسبات مختلف فرار مالیاتی بین ۵۰ تا ۱۰۰ هزار میلیارد تومان است.

در بین تمامی مشاغل، پزشکان و وکلا بیشترین فرار مالیاتی را دارند.

اواخر سال ۹۷ نرخ فرار مالیاتی پزشکان شش هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان اعلام شد که این یعنی بیشتر پزشکان به فرار مالیاتی متهم هستند. لازم به ذکر است که یک سوم از گزارش های مالیاتی مربوط به صنف پزشکان می باشد.

مظنون بعدی وکلا هستند. وکلا موظف هستند برای پرونده هایی که موکل به آنها وکالت می دهد، تمبر علی الحساب مالیاتی باطل کنند، این تمبر باطل کردن معادل درصدی از رقم حق الوکاله است. مثلاً بر اساس بند «الف» ماده ۱۰۳ قانون مالیات های مستقیم در دعاوی و اختلافاتی که خواسته آنها مالی است، پنج درصد (۵٪) حق الوکاله برای هر مرحله به عنوان تعرفه مقرر شده است، اما اگر وکیلی میزان حق الوکاله را به صورت غیرواقعی ثبت کند، مالیات کمتری پرداخت خواهد کرد؛ موضوعی که به عنوان تخلف مالیاتی محسوب می شود و به نوعی فرار مالیاتی وکلا خواهد بود.

ابوالفضل ابوترابی، عضو کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی، با تأکید بر اینکه پزشکان و وکلا دو گروهی هستند که با وجود درآمد بالا فرار مالیاتی شان هم زیاد است، نرخ فرار مالیاتی وکلا را چیزی حدود ۸ تا ۱۲ هزار میلیارد تومان اعلام کرده بود

(گزارش شرق، ۱۴۰۱).

چند نوشتار کوتاه اقتصادی جهت خواندن

ابوالفضل جورابچی

عطیه اشرفی

محسن فرخنده عمل اقدام

نوشتار اول: چند دلیلی جهت عدم توسعه یافتگی ایران

عوامل متعددی وجود دارد که به چالش های پیش روی ایران در دستیابی به توسعه پایدار کمک می کند. برخی از دلایل اصلی عدم توسعه در ایران عبارتند از:

۱- تحریم های اقتصادی: ایران تحت تحریم های اقتصادی مختلفی قرار گرفته است که توسط جامعه بین المللی به ویژه ایالات متحده و اتحادیه اروپا اعمال شده است. این تحریم ها دسترسی ایران به بازارهای جهانی، فناوری و منابع مالی را محدود کرده و مانع رشد و توسعه اقتصادی شده است.

۲- بی ثباتی سیاسی: ایران با بی ثباتی سیاسی و درگیری های داخلی مواجه شده است که عدم اطمینان ایجاد کرده و مانع برنامه ریزی و سرمایه گذاری بلند مدت شده است. تنش های سیاسی و محدودیت های آزادی های سیاسی نیز می تواند بر توسعه اقتصادی تاثیر بگذارد.

۳- فساد: فساد یک مسئله مهم در ایران است که بخش های مختلف اقتصاد و نهادهای دولتی را تحت تاثیر قرار می دهد. فساد می تواند اعتماد عمومی را تضعیف کند، تصمیم گیری اقتصادی را تحریف کند و مانع توسعه پایدار شود.

۴- تنوع محدود: اقتصاد ایران به شدت وابسته به صادرات نفت و گاز است که آن را در برابر نوسانات قیمت جهانی انرژی آسیب پذیر می کند. فقدان تنوع اقتصادی مانع توسعه بخش های دیگر و کاهش انعطاف پذیری در برابر شوک های خارجی می شود.

۵- چالش های زیرساختی: ایران با چالش های زیرساختی از جمله شبکه های حمل و نقل ناکافی، کمبود آب و کمبود انرژی مواجه است. زیرساخت های ناکافی می تواند رشد اقتصادی را محدود کند و مانع ارائه خدمات ضروری شود.

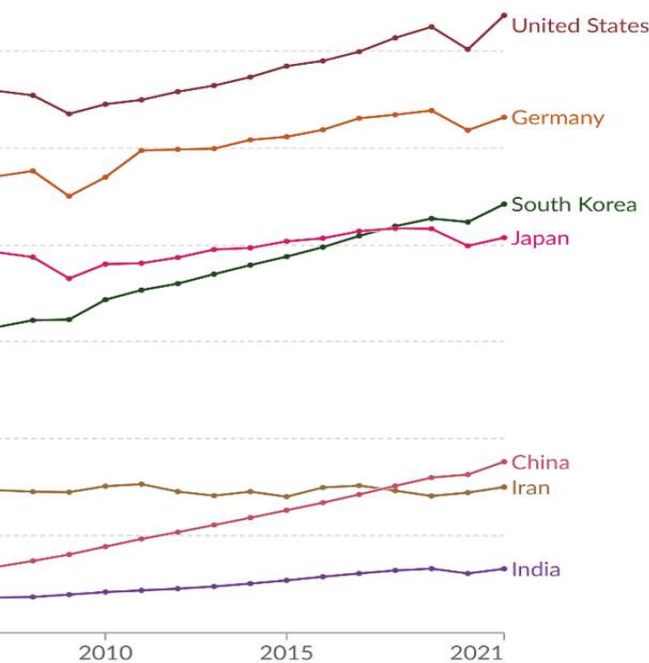
۶- آموزش و نوآوری: در حالی که ایران دارای جمعیت تحصیل کرده و سنت قوی تحقیقات علمی است، نگرانی هایی در مورد کیفیت آموزش و نیاز به پرورش نوآوری و کارآفرینی برای توسعه اقتصادی وجود دارد.

۷- انزوای بین المللی: روابط پرتنش ایران با برخی کشورها و موقعیت ژئوپلیتیکی آن در منطقه به انزوای آن از بازارهای جهانی و فرصت های سرمایه گذاری کمک کرده و پتانسیل توسعه آن را محدود کرده است.

پرداختن به این چالش ها مستلزم اصلاحات جامع در حکومتداری، سیاست های اقتصادی و توسعه اجتماعی برای ایجاد یک محیط مناسب تر برای توسعه پایدار در ایران اسلامی است.

Our World
in Data

of living between countries.

OurWorldInData.org/economic-growth | CC BY

is used to make meaningful comparisons of monetary indicators of inflation within countries over time, and for differences in the cost of living purchasing power is held fixed over time and across countries, such that services no matter where or when it is spent. Read more in our article:

کشور	تولید ناخالص داخلی (GDP)
جهان	trillion ۸۶,۵۸\$
انگلستان	trillion ۳,۰۴\$
برزیل	trillion ۱,۸۳\$
روسیه	trillion ۱,۴۹\$
ترکیه	trillion ۱,۱۳\$
عربستان سعودی	billion ۶۷۲,۱۳\$
ایران	billion ۴۶۹,۹۵\$
اسرائیل	billion ۳۸۲,۱۰\$
عراق	billion ۱۸۳,۹۰\$

به گفته سازمان بهداشت جهانی (WHO)، حدود ۱,۱ میلیارد نفر در سراسر جهان سیگار می کشند. این رقم حدود ۲۰ درصد از جمعیت ۱۵ ساله و بالاتر جهان را تشکیل می دهد. لازم به ذکر است شیوع سیگار کشیدن بر اساس منطقه و شرایط جغرافیایی متفاوت است.

نوشتار دوم: درآمد سرانه چیست؟

درآمد سرانه اندازه گیری متوسط درآمد به ازای هر فرد در یک منطقه جغرافیایی خاص مانند کشور، منطقه یا شهر است. این با تقسیم کل درآمد تولید شده در آن منطقه بر کل جمعیت محاسبه می شود. درآمد سرانه اغلب به عنوان شاخص رفاه اقتصادی کلی و استاندارد زندگی ساکنان آن منطقه استفاده می شود.

درآمد سرانه راهی برای مقایسه رفاه اقتصادی کشورها یا مناطق مختلف فراهم می کند، زیرا اندازه جمعیت را در نظر می گیرد. درآمد سرانه بالاتر به طور کلی نشان دهنده استاندارد بالاتر زندگی، دسترسی بیشتر به کالاها و خدمات و اقتصاد قوی تر است. از سوی دیگر، درآمد سرانه پایین تر ممکن است نشان دهد سطوح پایین تر توسعه اقتصادی، فقر و دسترسی محدود به منابع.

درآمد سرانه را می توان به صورت سالانه یا در یک دوره زمانی خاص محاسبه کرد. این یک شاخص اقتصادی مهم است که توسط سیاست گذاران، محققان و تحلیلگران برای ارزیابی توزیع درآمد، سطح فقر و رشد اقتصادی استفاده می شود. درآمد سرانه نیز برای تعیین واجد شرایط بودن برای برنامه های مختلف اجتماعی، ارزیابی تاثیر سیاست های اقتصادی و مقایسه در مناطق یا کشورهای مختلف استفاده می شود.

کشور	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۱۵	۲۰۲۰	۲۰۲۱
ایران	۹۴۴۲	۱۱۰۲۶	۱۵۰۹۹	۱۴۰۱۱	۱۴۴۳۲	۱۵۰۰۵
چین	۱۴۲۴	۳۴۵۲	۸۸۸۵	۱۲۶۱۲	۱۶۲۹۷	۱۷۶۰۳
هند	۱۸۱۹	۲۵۷۱	۴۲۱۳	۵۴۱۲	۶۱۱۴	۶۵۹۲
ژاپن	۳۲۸۴۶	۳۶۳۲۳	۳۸۰۷۰	۴۰۴۰۳	۳۹۹۳۵	۴۰۷۸۴
کره جنوبی	۱۲۶۵۶	۲۲۹۶۴	۳۴۳۹۴	۳۸۸۲۹	۴۲۳۹۷	۴۴۲۳۲
آلمان	۳۶۶۹۹	۴۲۹۲۸	۴۶۹۹۹	۵۱۱۵۹	۵۱۸۴۰	۵۳۱۸۰
ایالات متحده آمریکا	۴۰۴۵۶	۵۰۱۷۶	۵۴۵۱۷	۵۸۴۲۸	۶۰۱۶۸	۶۳۶۷۰

نوشتار سوم: صنعت سیگار و اقتصاد

تخمین زده می شود که صنعت جهانی سیگار سالانه بیش از ۸۰۰ میلیارد دلار ارزش داشته باشد. جهت درک عظمت این صنعت کافیست که نگاهی به جدول رو به رو بیندازیم.

روزانه در جهان ما چند عدد سیگار به مصرف می رسد، ارائه تعداد دقیق سیگارهای مصرفی در سراسر جهان دشوار است، زیرا عادات سیگار کشیدن بین کشورها و افراد بسیار متفاوت است. با این حال، تخمین زده می شود که سالانه حدود ۵,۷ تریلیون سیگار در سراسر جهان دود می شود که معادل حدود ۱۵,۶ میلیارد سیگار در روز است.

۴-مقررات و نگرانی های بهداشتی: در اواسط قرن بیستم، نگرانی در مورد خطرات بهداشتی سیگار کشیدن شروع به ظهور کرد. مطالعات مرتبط با سیگار کشیدن به سرطان ریه و سایر بیماری ها منجر به افزایش مقررات صنعت دخانیات، از جمله برچسب های هشدار بر روی بسته بندی سیگار و محدودیت در تبلیغات شد.

۵-گسترش جهانی: با وجود افزایش مقررات و آگاهی عمومی از خطرات بهداشتی، صنعت سیگار همچنان در سطح جهانی گسترش یافته است. شرکت های دخانیات کشورهای در حال توسعه را با مقررات سختگیرانه تر هدف قرار دادند که منجر به افزایش میزان سیگار کشیدن در مناطقی مانند آسیا و آفریقا شد.

۶-چالش های فعلی: در سال های اخیر، صنعت سیگار با چالش هایی از کاهش میزان سیگار کشیدن در بسیاری از کشورها و همچنین افزایش مقررات و آگاهی عمومی از خطرات بهداشتی سیگار کشیدن مواجه شده است. برخی از شرکت ها در پاسخ به این چالش ها به محصولات جایگزین مانند سیگار الکترونیکی و دستگاه های تنباکو گرم شده متنوع شده اند.

دولت ها چگونه از صنعت سیگار منتفع می شوند؟

دولت ها در سراسر جهان درآمد قابل توجهی از تولید و فروش سیگار از طریق مالیات کسب می کنند. این مالیات ها اغلب به عنوان مالیات بر ارزش افزوده یا مالیات گناه نامیده می شوند و بر روی محصولات تنباکو برای جلوگیری از سیگار کشیدن و تولید درآمد برای دولت اعمال می شوند.

میزان درآمد تولید شده در هر کشور متفاوت است و تحت تاثیر عواملی مانند نرخ مالیات، سطح مصرف سیگار و اثربخشی سیاست های کنترل دخانیات است.

در برخی از کشورها، سود دولت از تولید و فروش سیگار می تواند قابل توجه باشد. با این حال، مهم است که دولت های توجه داشته باشند که هزینه های مرتبط با هزینه های مراقبت های بهداشتی مربوط به سیگار کشیدن و سایر هزینه های اجتماعی ممکن است در دراز مدت بیشتر از درآمد حاصل از مالیات بر دخانیات باشد.

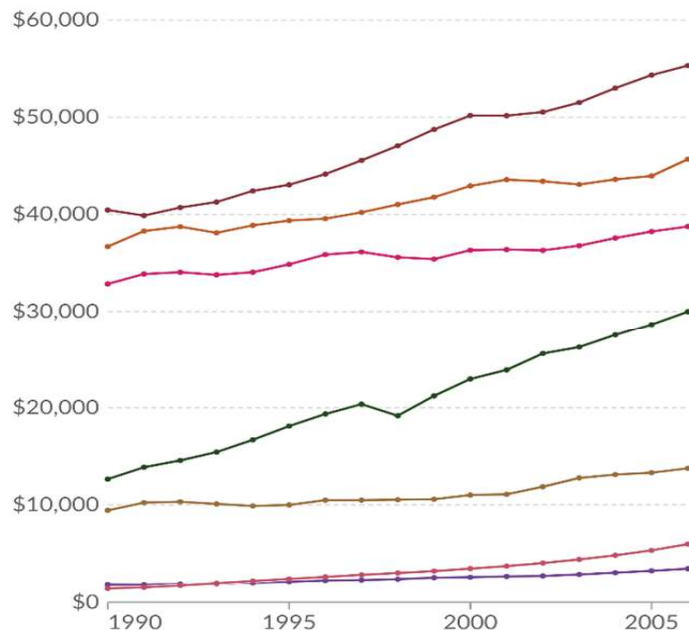
مقاله چهارم: مخارج دولت (Government spending) چیست؟

آیا بالابودن این مخارج به رشد اقتصادی می انجامد یا سبب تشدید تورم می شود؟

هزینه های دولت به مقدار پولی اشاره دارد که دولت به برنامه ها، خدمات و فعالیت های مختلف به منظور پاسخگویی به نیازهای شهروندان خود و دستیابی به اهداف سیاسی خود اختصاص می دهد. هزینه های دولت یک جزء کلیدی از سیاست مالی یک کشور است که شامل تصمیمات دولت در مورد چگونگی افزایش درآمد (به عنوان مثال مالیات) و نحوه تخصیص و صرف بودجه عمومی است.

GDP per capita

This data is adjusted for inflation and for differences in the co

Data source: World Bank (2023)

Note: This data is expressed in international-\$¹ at 2017 prices.

1. International dollars: International dollars are a hypothetical currency living standards. Figures expressed in international dollars are adjusted for differences in living standards. The goal of such adjustments is to provide a unit where one international dollar can buy the same quantity and quality of goods and services as one US dollar. What are Purchasing Power Parity adjustments and why do we need them?

تاریخچه صنعت سیگار

تاریخچه صنعت سیگار به اواخر قرن نوزدهم باز می گردد، زمانی که تولید انبوه و بازاریابی سیگار آغاز شد. در اینجا به خلاصه ای از تاریخچه صنعت سیگار اشاره می کنیم:

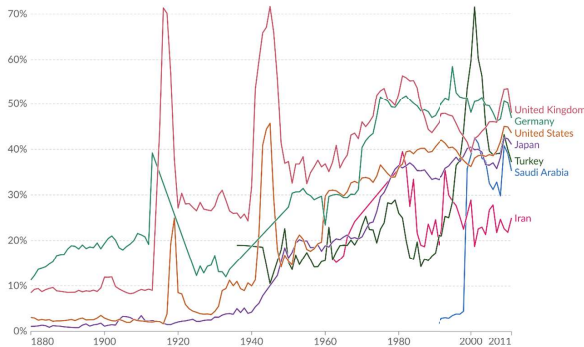
۱-اختراع سیگار: سیگار همانطور که امروز می شناسیم برای اولین بار در اواخر قرن نوزدهم تولید شد. قبل از این، تنباکو معمولاً در لوله ها یا سیگارها دود می شد.

۲-صنعتی شدن و بازاریابی: اختراع ماشین آلات تولید سیگار در اواخر دهه ۱۸۰۰ امکان تولید انبوه سیگار را داد و آنها را مقرون به صرفه تر و به طور گسترده ای در دسترس قرار داد. شرکت های تنباکو شروع به بازاریابی شدید سیگار کردند و از کمپین های تبلیغاتی برای ترویج سیگار کشیدن به عنوان مد روز و قابل قبول اجتماعی استفاده کردند.

۳-رشد و تحکیم: اوایل قرن بیستم رشد سریع صنعت سیگار شدت گرفت و شرکت هایی مانند فیلیپ موریس، RJ Reynolds و American Tobacco بر بازار تسلط پیدا کردند. این شرکت ها در تاکتیک های بازاریابی تهاجمی برای ترویج مارک های خود و افزایش فروش شرکت می کردند.

Government spending, 1880 to 2011

Total government spending, including interest government expenditures, as share of national GDP

Data source: IMF Fiscal Affairs Departmental Data, based on Mauro et al. (2015). OurWorldInData.org/government-spending | CC BY

نسبت به کشورهای فوق الذکر داشته است.

*البته در این جا ما مخارج کل (مجموع مخارج مصرفی و مخارج عمرانی دولت) را در نظر گرفته ایم.

اینکه بگوییم دلیل اصلی تورم و مشکلات اقتصادی به طور کلی حجم مخارج دولتی می باشد شاید کمی ساده انگارانه به نظر برسد (با توجه به اعداد مخارج چند کشوری که در جدول آورده شده است).

به نظر می رسد اگر ما بین مخارج مصرفی و مخارج عمرانی دولت ها وجه تمایزی قائل شویم و دولتها هزینه های مصرفی خود را کاهش داده و هزینه های عمرانی را افزایش دهند (حتی اگر افزایش هزینه های عمرانی به کسری بودجه بیانجامد) شاهد بهبود زیرساخت ها، تسهیل فرآیند های اقتصادی و در مجموع رشد اقتصادی خواهیم بود.

نوشتار پنجم: مخارج نظامی چیست؟

مخارج نظامی ایران در مقایسه با سایر کشور ها به چه صورت می باشد؟

هزینه پرسنل نظامی به هزینه های مرتبط با پرداخت حقوق، مزایا و سایر غرامت ها به اعضای نیروهای مسلح اشاره دارد. این شامل پرسنل وظیفه فعال، نیروهای ذخیره و کارکنان غیرنظامی است که برای ارتش کار می کنند، می باشد.

هزینه پرسنل نظامی بخش قابل توجهی از بودجه دفاعی یک کشور است، زیرا هزینه های پرسنل معمولاً درصد زیادی از کل هزینه های دفاعی را تشکیل می دهد. علاوه بر حقوق، مزایا و کمک هزینه ها، هزینه پرسنل نظامی ممکن است شامل هزینه های مربوط به آموزش، مراقبت های بهداشتی، مسکن و مزایای بازنشستگی باشد. هزینه پرسنل نظامی می تواند بسته به عواملی مانند اندازه ارتش، سطح آموزش و تجهیزات ارائه شده به پرسنل و سیاست دفاعی کلی کشور متفاوت باشد. دولت ها بودجه ای را برای هزینه های پرسنل نظامی به عنوان بخشی از بودجه دفاعی خود اختصاص می دهند که بر اساس اولویت های امنیت ملی، تهدیدات و منابع موجود تعیین می شود. نظارت و مدیریت هزینه های پرسنل نظامی برای اطمینان

هزینه های دولت را می توان به زمینه های مختلف مانند برنامه های اجتماعی (به عنوان مثال مراقبت های بهداشتی، آموزش، رفاه اجتماعی)، دفاع و امنیت، توسعه زیرساخت ها، مدیریت عمومی طبقه بندی کرد. سطح و ترکیب هزینه های دولت می تواند تاثیر قابل توجهی بر اقتصاد داشته باشد و بر رشد اقتصادی، اشتغال، توزیع درآمد و رفاه کلی جمعیت تاثیر بگذارد.

دولت ها از فرآیندهای بودجه بندی برای برنامه ریزی و تخصیص بودجه برای برنامه ها و خدمات مختلف بر اساس اولویت ها و اهداف سیاسی خود استفاده می کنند. نظارت بر هزینه های دولت برای اطمینان از شفافیت، پاسخگویی و کارایی در استفاده از بودجه های عمومی مهم است. این همچنین یک ابزار کلیدی برای سیاست گذاران برای ارزیابی تاثیر برنامه های دولتی و تصمیم گیری آگاهانه در تخصیص منابع است.

کشور	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۱۱
ایران	۳۵,۷۴	۲۴,۵۶	۲۸,۹۵	۲۱,۸۶	۲۵,۰۰
آلمان	۵۰,۳۴	۴۷,۴۲	۴۸,۳۰	۵۰,۳۷	۴۷,۰۵
ایالات متحده آمریکا	۵۲,۵۳	۴۰,۵۹	۳۶,۳۴	۴۵,۰۷	۴۳,۷۳
ژاپن	۳۶,۴۶	۳۳,۶۷	۴۰,۶۲	۴۲,۴۶	۴۱,۲۲
ترکیه	۲۵,۹۹	۱۷,۲۵	۵۹,۵۰	۴۰,۰۷	۳۷,۳۵
عربستان سعودی	؟	؟	۳۸,۸۱	۳۹,۱۹	۳۵,۴۰

*اعداد فوق به درصد (%) از GDP می باشد.

مخارج دولت به دو قسمت تقسیم می شود: ۱- هزینه های مصرفی و ۲- هزینه های عمرانی

هزینه های مصرفی که بیشتر شامل حقوق و دسمزد به کارکنان دولت می باشد که بین اقتصاددانان این دسته از هزینه ها به موتور تولید تورم مشهور است و هزینه های عمرانی که شامل هزینه های ساخت و نگهداری زیر ساختهای یک کشور (احداث و یا بازسازی جاده ها، احداث پل، تسهیل سیستم حمل و نقل مثال هایی از این دست هستند) می باشد.

هزینه های عمرانی برخلاف هزینه های مصرفی موتور رشد اقتصادی و تسهیل و گسترش فرآیند های اقتصادی می باشند.

حال بسیاری از اقتصاددانان در طول تاریخ و چه در عصر حاضر بر این باور هستند که یکی از دلایل اصلی تمامی مشکلات و چالش های احتمالی اقتصادی، بزرگ بودن حجم دولت ها است.

با نگاهی گذرا به جدول آورده شد چنین استدلال می گردد که کشور ایران در مقایسه با کشورهای همچون آمریکا، آلمان، ژاپن، ترکیه و عربستان سعودی در سال ۲۰۱۱ م (۱۳۹۰ش) با توجه به درآمد سرشار نفتی در این سال، هزینه های دولت ایران سهم کمتری

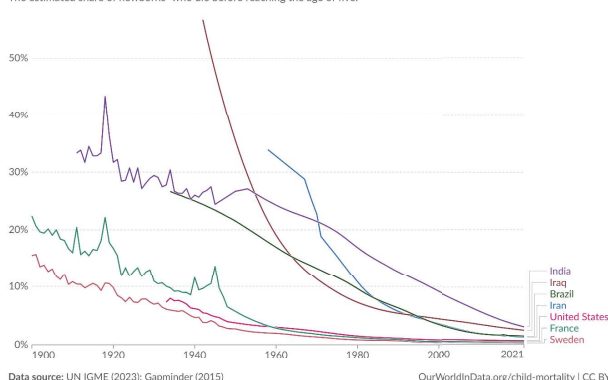
شایان ذکر است که علارقم کمتر شدن هزینه های نظامی نسبت به GDP، در کشور شاهد رشد قدرت نظامی و توان تولید تجهیزات پیشرفته (گاهها پیشرفته تر از تکنولوژی جهانی) می باشیم.

نوشتر ششم: نرخ مرگ و میر کودکان (Child mortality rate) چیست؟ وضعیت این شاخص در ایران و سایر کشورها به چه صورت می باشد؟

نرخ مرگ و میر کودکان به تعداد کودکانی که قبل از رسیدن به سن پنج سالگی در هر ۱۰۰۰ تولد زنده، در یک سال معین می میرند، اشاره دارد. این شاخص به عنوان یک معیار کلیدی برای سلامت و رفاه جمعیت و همچنین کیفیت مراقبت های بهداشتی و خدمات اجتماعی در یک کشور استفاده می شود.

میزان مرگ و میر کودکان تحت تاثیر عوامل مختلفی از جمله دسترسی به مراقبت های بهداشتی، تغذیه، بهداشت، آب تمیز، آموزش والدین و وضعیت اجتماعی و اقتصادی است. نرخ بالای مرگ و میر کودکان اغلب با فقر، سیستم های مراقبت های بهداشتی ناکافی، عدم دسترسی به خدمات ضروری و سایر عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت همراه است.

Child mortality rate, 1900 to 2021
The estimated share of newborns' who die before reaching the age of five.

1. Newborn: A newborn is defined as a baby born alive, and usually refers to neonates - under 28 days old. Read more in our article: How do statistical organizations define age periods for children?

حال به بررسی مختصری از وضعیت این شاخص در ایران در مقایسه با کشورهای همچون آمریکا، فرانسه، سوئد، هند، برزیل و عراق می پردازیم.

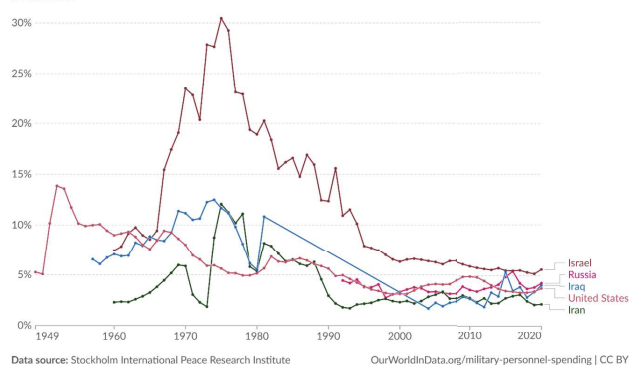
در سال ۱۹۷۰ میلادی (۱۳۴۹ شمسی) کشور ما (در مقایسه با کشورهای مذکور) بالاتر از سایر کشورها و در مقام اول میزان مرگ و میر کودکان با ۲۲٫۷٪ بوده است. در این سال کشور دوم از نظر نرخ مرگ و میر کودکان کشور هند بوده است (۲۱٫۵٪).

در سال ۱۹۷۸ م (۱۳۵۷ ش) کشور ایران به مقام دوم در این رده بندی می رسد.

لازم به ذکر است که تغییر در درصد مرگ و میر کودکان (از ۲۲٫۷ به ۱۲٫۶) درصد تغییری چشم گیر است، اما در این باره نکته ای لازم به یادآوری می باشد.

Military expenditure as a share of GDP, 1949 to 2020

Military expenditures include military and civil personnel, operation and maintenance, procurement, military research and development, and military aid. Civil defense and current expenditures for previous military activities are excluded.

Data source: Stockholm International Peace Research Institute
OurWorldInData.org/military-personnel-spending | CC BY

از آمادگی و اثربخشی نیروهای مسلح و همچنین حفظ پایداری مالی مهم است.

کشور	۱۹۷۸	۱۹۸۶	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۲۰
ایران	۱۱٫۱	۶٫۱	۲٫۹	۲٫۳	۲٫۸	۲٫۲
اسرائیل	۲۲٫۹	۱۴٫۸	۱۲٫۴	۶٫۳	۵٫۹	۵٫۶
عراق	۸٫۱	*	*	*	۲٫۷	۴٫۰
روسیه	*	*	*	۳٫۳	۳٫۶	۴٫۳
ایالات متحده آمریکا	۴٫۹	۶٫۶	۵٫۶	۳٫۱	۴٫۹	۳٫۷

* اعداد فوق به درصد (٪) از GDP می باشد.

با توجه به جدول آورده شده ک مقایسه ای بین هزینه های نظامی ایران، اسرائیل، عراق، روسیه و ایالات متحده آمریکا می باشد مشاهده می شود که در سال ۱۹۷۸ م (۱۳۵۷ ش) هزینه های نظامی کشور درصد بالایی از GDP را به خود اختصاص داده بوده است (۱۱٫۱٪). این به این دلیل است که در آن زمان مستشاران و مشاوران نظامی که در کشور فعالیت می کردند با دستمزدهای بالا به خدمت گرفته شده بودند.

حال اگر به هزینه های نظامی در سال ۱۹۸۶ م (۱۳۶۵ ش) دقیقاً زمانی که ما درگیر جنگ تحمیلی بوده ایم این عدد به ۶٫۱٪ از GDP می رسد.

در سال های ۱۹۹۰ م (۱۳۶۹ ش)، ۲۰۰۰ م (۱۳۷۹ ش)، ۲۰۱۰ م (۱۳۸۹ ش)، ۲۰۲۰ م (۱۳۹۹ ش) مخارج نظامی کشور به ترتیب ۲٫۹، ۲٫۳، ۲٫۸، ۲٫۲ درصد از تولید ناخالص داخلی (GDP) بوده است.

چنین استدلال می شود که در سال های پس از انقلاب اسلامی در ایران علارقم وجود جنگ و تهدید های نظامی و عدم وجود حمایت های نظامی سایر کشورها، هزینه های نظامی گری در کشور سهم کمی از GDP را به خود اختصاص داده است.

شایان ذکر است که علارقم کمتر شدن هزینه های نظامی نسبت به GDP، در کشور شاهد رشد قدرت نظامی و توان تولید تجهیزات

حال اگر نگاهی به آمار در سال ۲۰۲۱م (۱۴۰۲ش) بیندازیم مشاهده می شود که کشور ایران با کشورهای آمریکا، فرانسه و سوئد به ترتیب (۰,۷، ۰,۹، ۱,۱) درصد اختلاف دارد. امید است که هم در کشور عزیزمان ایران و هم در تمام کشور های جهان این آمار به صفر مطلق برسد و ما دیگر هرگز شاهد مرگ و میر کودکان معصوم نباشیم.

کاهش میزان مرگ و میر کودکان به عنوان یک هدف کلیدی در سازمان بهداشت جهانی در حال پیگیری می باشد و پیشرفت های بسیاری در این خصوص حاصل شده است. یکی از اهداف (توسعه پایدار) سازمان ملل متحد هدف پایان دادن به مرگ و میر قابل پیشگیری نوزادان و کودکان زیر پنج سال با بهبود خدمات بهداشتی، تغذیه و شرایط زندگی است.

نوشتار هفتم داگلاس نورث که بود؟

داگلاس نورث، با نام کامل داگلاس سیسیل نورث، اقتصاددان آمریکایی و برنده جایزه نوبل بود که به خاطر کارش در تاریخ اقتصادی و اقتصاد نهادی شناخته شده است. وی در ۵ نوامبر ۱۹۲۰ به دنیا آمد و در ۲۳ نوامبر ۲۰۱۵ درگذشت.

داگلاس نورث سهم قابل توجهی در زمینه های تاریخ اقتصادی و اقتصاد نهادی با تمرکز بر نقش موسسات در شکل دادن به توسعه و رشد اقتصادی داشت. او جایزه یادبود نوبل در علوم اقتصادی در سال ۱۹۹۳، به طور مشترک با رابرت ویلیام فوگل، برای تحقیقات پیشگام خود را در تاریخ اقتصادی و اهمیت موسسات (نهادهای) رشد اقتصادی اهدا شد.

کشور	۱۹۷۰	۱۹۷۸	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۲۰	۲۰۲۱
ایران	۲۲,۷	۱۲,۶	۵,۷	۳,۶	۱,۹	۱,۳	۱,۳
عراق	۱۱,۳	۷,۹	۵,۴	۴,۴	۳,۵	۲,۵	۲,۵
برزیل	۱۳,۳	۱۰,۵	۶,۳	۳,۵	۱,۹	۱,۵	۱,۴
هند	۲۱,۵	۱۸,۰	۱۲,۷	۹,۲	۵,۸	۳,۲	۳,۱
ایالات متحده آمریکا	۲,۳	۱,۶	۱,۱	۰,۸	۰,۷	۰,۶	۰,۶
سوئد	۱,۳	۰,۹	۰,۷	۰,۴	۰,۳	۰,۳	۰,۲
فرانسه	۱,۸	۱,۳	۰,۹	۰,۵	۰,۴	۰,۴	۰,۴

دو دانش آموز را متصور می شویم.

دانش آموز الف نمره قبلی وی ۱۶ بوده است و دانش آموز ب نمره قبلی وی ۵ بوده است. (نمرات از ۲۰ می باشد).

حال در آزمون جدید دانش آموز الف ۱۰٪ نمره خود را بهبود می دهد و دانش آموز ب ۱۰۰٪ نمره خود را بهبود می بخشد.

نمره دانش آموز الف به ۱۷,۶ ارتقا می یابد.

و نمره دانش آموز ب به ۱۰ می رسد.

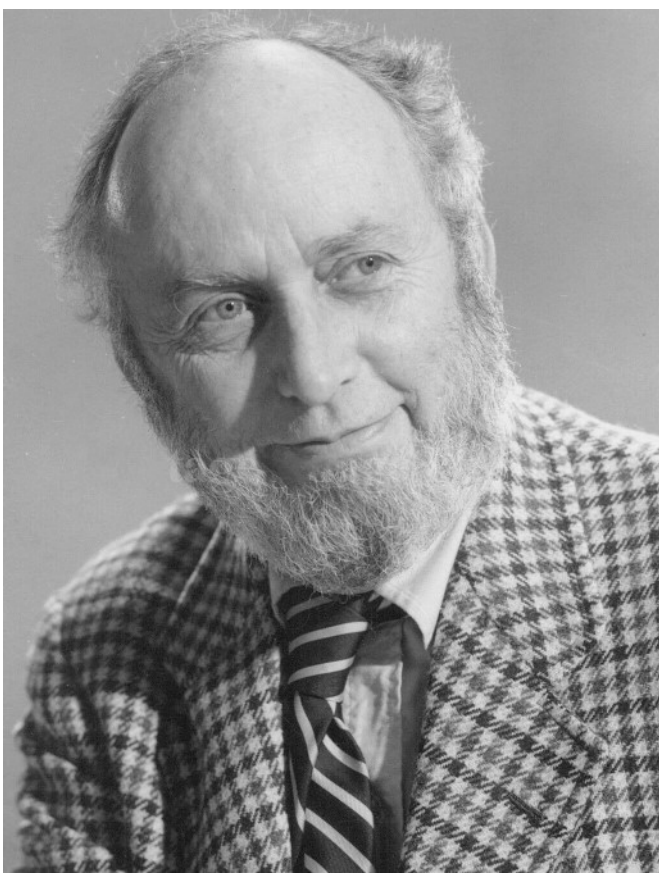
این مثال از این جهت ذکر شد که میزان رشد به تنهایی نمی تواند ملاک خوبی جهت بررسی عملکرد باشد و باید به نکات دیگری توجه داشت. مثلاً اینکه چطور در کشور با توجه به ظرفیت های غنی موجود در سال ۱۹۷۰ نرخ مرگ و میر کودکان حدود ۱۰٪ بیشتر از ۸ سال بعد بوده است. این خود نشان دهنده کمبود بهداشت، نامناسب بودن تغذیه، عدم دسترسی به آب تمیز، ضعف در خدمات اجتماعی و پزشکی و در مجموع مدیریت غلط می باشد.

از سال ۱۹۷۸ تا ۱۹۹۰ م این نرخ مجدداً به سرعت کاهشی می شود.

اینطور به نظر می رسد که کشور ما از ابتدا پتانسیل فراهم کردن شرایط را جهت پایین آوردن نرخ مرگ و میر کودکان داشته است اما همچنان سوال اینجاست که چرا در سال ۱۹۷۰ م همان زمانی که کشور شاهد بالاترین مقدار درآمد نفتی تا آن زمان بوده است نزدیک به ۲۳ درصد کودکان زیر ۵ سال کشور از بین می رفتند؟

در سال ۲۰۰۰ م (۱۳۷۹ش) رفته رفته شرایط بهتر می شود و ما به جایگاه سوم در بین کشورهای مذکور می رسیم. (۳,۶٪)

طبق آخرین آمار منتشر شده در سال ۲۰۲۱م (۱۴۰۲ش) کشور ایران با نرخ ۱,۳ درصدی نسبت به عراق، برزیل و هند شرایط بهتری را دارد و نسبت به کشورهای همچون آمریکا، سوئد و فرانسه شرایط بدتری دارد. لازم به ذکر است در سال ۱۹۷۰ م (۱۳۴۹ش) که نرخ مرگ و میر کودکان در ایران ۲۲,۷٪ بوده است این آمار در کشورهای آمریکا، فرانسه و سوئد به ترتیب ۲,۳، ۱,۸، ۱,۳ بوده است که این نشان دهنده اختلاف فاحشی میان امکانات پزشکی، بهداشتی، آموزشی بین کشور ما و کشورهای فوق الذکر بوده است.

GDP (درآمد ناخالص داخلی): ارزش کل بازده یک کشور، در آمد یا هزینه هایی که در محدوده مرزهای آن کشور به بار می آید.

Economic Growth (رشد اقتصادی): افزایش ظرفیت یک کشور در تولید کالاها و خدمات.

کسری بودجه: مبلغی که دولت سالیانه بیش از درآمد خود هزینه می کند

Deficit

Budget surplus (مازاد بودجه): مبلغ سالیانه ای که دولت بیش از مصرف خود در می آورد.

Economy (استفاده از ثروت، کالاها، خدمات و منابع)، از حیث چگونگی تولید، توزیع و مصرف آن.

برخی از مفاهیم کلیدی مرتبط با کار داگلاس نورث عبارتند از:

۱- موسسات (نهادها): نورث بر نقش حیاتی نهادها در شکل دادن به رفتار و نتایج اقتصادی تاکید کرد. او استدلال کرد که نهادهایی مانند حقوق مالکیت، سیستم های حقوقی و ساختارهای حکومتی برای ترویج توسعه و رفاه اقتصادی ضروری هستند.

۲- هزینه های معامله: کار نورث همچنین بر هزینه های معامله متمرکز شده است که هزینه های مرتبط با مبادلات اقتصادی است. او تاکید کرد که چگونه موسسات می توانند هزینه های معامله را کاهش دهند و معاملات اقتصادی را تسهیل کنند که منجر به بازارهای کارآمدتر و نتایج اقتصادی بهتر می شود.

۳- وابستگی مسیر: نورث مفهوم وابستگی مسیر را معرفی کرد که نشان می دهد حوادث و تصمیمات تاریخی می تواند اثرات طولانی مدت بر توسعه اقتصادی داشته باشد. او استدلال کرد که موسسات و ساختارهای اقتصادی می توانند وابسته به مسیر باشند، به این معنی که آنها تحت تاثیر رویدادها و تصمیمات گذشته قرار می گیرند.

۴- اقتصاد نهادی جدید: داگلاس نورث یک شخصیت کلیدی در توسعه اقتصاد نهادی جدید بود، شاخه ای از اقتصاد که بر نقش موسسات در تجزیه و تحلیل اقتصادی تاکید دارد. این رویکرد بر تحقیقات در زمینه های مختلف از جمله اقتصاد توسعه، اقتصاد سیاسی و مطالعات سازمانی تاثیر گذاشته است.

کار داگلاس نورث تاثیر ماندگاری در زمینه اقتصاد، به ویژه در درک نقش موسسات در توسعه و رشد اقتصادی داشته است. تحقیقات او درک ما را از چگونگی تاثیر موسسات بر رفتار اقتصادی، نتایج بازار و رفاه کلی در جوامع شکل داده است.

لغت نامه اقتصادی

گرد آوری: امیر حسین فولادی و ندا

Accounting Cost (هزینه حسابداری): فرآیند تجزیه و تحلیل، ثبت و کنترل هزینه های مرتبط با تولید کالاها یا خدمات.

ceiling price (قیمت سقف): حداکثر قیمت برای یک کالا.

price floor (قیمت کف): حداقل قیمت برای یک کالا.

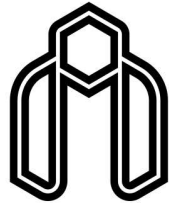
Opportunity cost (هزینه فرصت): هزینه از دست رفتن یک یا چند انتخاب

scarcity (کمیابی): دسترسی محدود به منابعی است که به طور معمول برای استفاده موجودند

Speculation (سفته بازی): معاملات پُرسیکی گفته می شود که با هدف کسب سود از نوسان قیمت انجام می شود.

money market (بازار پول): بازاری برای معامله پول و سایر دارایی های مالی

دانشگاه صنعتی شاهرود

دانشگاه صنعتی شاهرود

دانشگاه صنعتی شاهرود یکی از دانشگاه های صنعتی و دولتی ایران واقع در شهر شاهرود است. این دانشگاه به عنوان اولین دانشگاه تأسیس شده در استان سمنان دارای بیش از ۱۱,۷۰۰ دانشجو و ۳۴۰ عضو هیئت علمی است. ظرفیت پذیرش سالانه دانشجو در دانشگاه صنعتی شاهرود بیش از ۲,۴۰۰ نفر است که در ۴۰ رشته دکتری، ۷۶ رشته کارشناسی ارشد و ۳۰ رشته کارشناسی تحصیل می کنند. این دانشگاه دارای ۱۴ دانشکده و ۴ پردیس به نام های پردیس مرکزی، پردیس صنعت و فناوری های نوین، پردیس مهندسی کشاورزی و پردیس معدن آموزشی است که در زمینی به مساحت بالغ بر ۱۸۲ هکتار گسترده شده اند.

تاریخچه دانشگاه

این دانشگاه تحت عنوان «مدرسه عالی معدن» در سال ۱۳۵۲ با یک رشته کاردانی استخراج زغال سنگ با سرمایه و مدیریت بخش خصوصی تأسیس شد. مدرسه عالی معدن شاهرود در سال ۱۳۵۴ تحت پوشش وزارت صنایع و معادن درآمد و در سال ۱۳۶۱ از تابعیت آن وزارتخانه خارج شد و مدیریت آن به وزارت فرهنگ و آموزش عالی واگذار گردید.

در سال ۱۳۶۶ با ایجاد رشته های مهندسی معدن و اضافه شدن دوره های کاردانی عمران و برق به «مجمع آموزش عالی شاهرود» تبدیل شد. در سال ۱۳۷۲ با موافقت شورای گسترش آموزش عالی، مجمع آموزش عالی به «دانشگاه شاهرود» ارتقاء یافت. پس از آن با گسترش رشته ها و تحصیلات تکمیلی در سال ۱۳۸۱ به «دانشگاه صنعتی شاهرود» ارتقا پیدا کرد.

در مهر ۱۳۹۰ پردیس جدید این دانشگاه با عنوان «پردیس مهندسی و فناوری های نوین» با چهار دانشکده و دو خوابگاه دانشجویی آغاز به کار کرد. این پردیس در اردیبهشت ۱۳۹۱ و پس از گذشت ۲ ترم تحصیلی با حضور کامران دانشجو وزیر وقت علوم دولت دهم رسماً افتتاح شد.

در سال ۱۳۸۹ نام دانشگاه، بدون تصویب شورای دانشگاه و هیئت امنا و صرفاً برای راه اندازی برخی رشته های علوم انسانی، از «دانشگاه صنعتی شاهرود» به «دانشگاه شاهرود» تغییر یافت. در آذر ماه ۱۳۹۴ با تصویب شورای گسترش آموزش عالی نام دانشگاه مجدداً به «دانشگاه صنعتی شاهرود» تغییر یافت و به جمع دانشگاه های صنعتی کشور بازگشت.

نشریه نوسان

نشریه نوسان اولین نشریه تخصصی اقتصادی دانشگاه صنعتی شاهرود هست که به همت اعضای انجمن علمی دانشجویی اقتصاد این دانشگاه در سال ۱۴۰۳ امتیازش ثبت شد. رشته اقتصاد در این دانشگاه زیر نظر دانشکده صنایع و مدیریت تدریس میشود، و در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشجو میپذیرد. اولین شماره از این نشریه در آبان ۱۴۰۳ منتشر شد.

اطلاعات بیشتر

آدرس: شاهرود میدان هفت تیر، دانشگاه صنعتی شاهرود
شماره تماس: ۰۲۳۳۲۳۹۲۲۰۴ - ۹
پیشنهادات، انتقادات و شکایات: ۰۲۳-۳۲۳۹۶۳۱۰
کد پستی: ۳۶۱۹۹۹۵۱۶۱
صندوق پستی: ۳۱۶
تارنما: <https://shahroodut.ac.ir>

مدیر مسئول و سر دبیر نشریه نوسان:

آرمین کاویانی
09106169015

پردیس مرکزی

دانشگاه صنعتی شاهرود

پردیس مهندسی

دانشگاه صنعتی شاهرود

دانشکده صنایع و مدیریت

دانشگاه صنعتی شاهرود

دانشگاه صنعتی شاهرود
معاونت فرهنگی و اجتماعی
مدیریت انجمن علمی دانشجویان